

KAPOSSZEKCSŐI CSILLAGVIRÁG ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

„A gyermek a jövőnk reménysége!”

OM azonosító: **202 708**

2013.

<p>Csillagvirág óvoda 7361 Kaposszekcső, Kossuth utca 11.</p>	
<p>Intézmény OM-azonosítója: 202708</p>	<p>Készítette: Majláth Károlyné <i>Óvodavezető</i></p>
<p>Az érvényességet igazoló aláírások:</p>	
<p>3/2013.(VIII.29.) határozatszámon elfogadta:</p> <p>.....</p> <p><i>Nevelőtestület nevében:</i> Bednárikné Erdősi Anikó</p>	<p>Véleménynyilvánítók:</p> <p>.....</p> <p><i>Óvodai szülői szervezet nevében:</i></p>
<p>5/2013. (VIII.29.) határozatszámon jóváhagyta:</p> <p>.....</p> <p>Majláth Károlyné <i>Óvodavezető</i></p> <p>Ph.</p>	
<p>Egyetértését kinyilvánító:</p> <p>.....</p> <p><i>Fenntartó, működtető nevében</i> Csapó Gyuláné polgármester asszony</p>	
<p>Hatályos: a kihirdetés napjától 2013. szeptember 1-től</p>	
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános</p>	
<p>Megtalálható: közzétételi listán, az óvoda weblapján, az intézményben</p>	
<p>Verziószám: 1/2013. 1/1 eredeti példány</p>	

Tartalom

Bevezető.....	6
A Pedagógiai Program jogszabályi háttere	6
1. Óvodánk.....	7
1.1. Az óvoda bemutatása	7
1.2. Az óvoda jellemző adatai	7
1.3. A pedagógiai program küldetése-filozófiája	8
2. Gyermekkép, óvodakép.....	10
2.1. Gyermekkép	10
2.2. Óvodakép	11
3. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei	12
3.1. Humán erőforrás	12
3.2. A nevelőtestület képzettségi mutatói	12
3.3. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága	13
3.4. Az óvoda belső továbbképzési rendszere.....	13
3.5. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete.....	13
4. Az óvodai élet megszervezése	14
5. A program nevelési feladatrendszere	18
5.1. Az egészséges életmód alakítása.....	18
5.1.1. Egészséges életmód alakítása, mozgásfejlesztés.....	21
5.1.2. Környezettudatos magatartás megalapozása.....	22
5.1.3. Az óvoda egészségfejlesztő programja	23
5.2. Erkölcsi, érzelmi és közösségi nevelés	34
5.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	37
6. Az óvodai élet tevékenységformái, és az óvodapedagógus feladatai.....	40
6.1. Játék	41
6.2. Verselés, mesélés	43
6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	46
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	48
6.5. Mozgás	51
6.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	54
6.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	56
6.8. Munka jellegű tevékenységek	59
6.9. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	61

7. Az óvoda hagyományos ünnepei	63
8. Inkluzív nevelés	65
8.2. Differenciálás	66
8.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek	66
8.4. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése.....	67
8.5. Sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása, fejlesztése	68
9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	76
10. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	78
11. Az óvoda kapcsolatrendszere	81
11.1 Az óvoda közvetlen partnerei.....	82
11.1.1 <i>Gyermek</i>	82
11.1.2 <i>Kapcsolat a családdal</i>	83
11.1.3 <i>Munkatársak</i>	86
11.1.4 <i>Fenntartó, kisebbségi önkormányzat</i>	87
11.1.5 <i>Általános iskola</i>	88
11.2 Az óvoda közvetett partnerei	90
11.2.1 <i>Szakmai szolgáltatók, szakszolgálatok:</i>	90
11.2.2 <i>Gyermekorvos, üzemorvos, védőnői szolgálat</i>	91
11.2.3 <i>Közösségi ház</i>	92
12. A pedagógiai munka dokumentációi.....	93
12.1 Az óvodában használt kötelező nyomtatványok	93
12.2. A gyermekek fejlettségi állapotának mérése.....	93
13. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések	94

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és
eszét,*

szaporítja tapasztalatait

Ő azt hiszi csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék,

*Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven
eszű és tevékeny ember váljék belőle.”*

Varga Domokos

Bevezető

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, és megismerkednek vele. Köszöntöm azokat a szülőket, akik úgy gondolják, hogy legföltettebb kincsük, gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra, és segítőkire bízják. Bizalmuk megtiszteltetés számunkra, amit köszönünk!

A Csillagvirág óvoda a község központjában helyezkedik el, mézeskalács házikó jellegével csalogatva az óvodás korú gyermekeket. Melegszívű, gyermekszerető felnőttekkel együtt igazi otthont ad a kisgyermek neveléséhez. Úgy gondolom, minden szónál többet mond, ha az édesanya kézen fogja gyermekét és ugyanabba az óvodába kíséri, ahová Ő is járt gyermekkorában.

Pedagógiai programunk a hagyományainkra, értékeinkre, nemzeti sajátosságainkra, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve készült. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. Törvény
- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003.évi CXXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról

- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Alapító Okirat

1. Óvodánk

1.1. Az óvoda bemutatása

A Csillagvirág óvoda a község szívében, nyugodt, csendes környezetben helyezkedik el, amely 2011-ben épült. Az épület jól megközelíthető, kisebb parkoló segíti a szülők közlekedését, gyermekek biciklije számára is helyet adó kerékpártárolóval. Két csoportszobánk, melegítő konyhánk, falusias jellegű játszóudvarunk szolgálja a gyermekek harmonikus testi és lelki fejlődését, a társadalomba való hasznos beilleszkedéshez való felkészülését. Jelenleg 60 férőhellyel rendelkezünk, két életkorban bontott csoportban neveljük gyermekeket.

Intézményünk ellátja az óvodai nevelés országos alapprogramjában, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiben meghatározott óvó-védő, szociális, környezettudatos személyiségfejlesztő funkcióit.

1.2 Az óvoda jellemző adatai

Óvoda neve: **Csillagvirág Óvoda**

Óvoda címe: 7361 Kaposszekcső, Kossuth utca 11.

Óvoda telefonszáma: 74/461-418

Óvoda e-mail címe: kaposszekcsoiovoda@gmail.com

Óvoda honlapja: <http://szekcsoovoda.ucoz.hu/>

Fenntartó neve: Kaposszekcső Község Önkormányzata

Fenntartó címe: 7361 Kaposszekcső, Táncsics utca

Óvodavezető: Majláth Károlyné

Óvodavezető telefonszáma: 30/9869950

Csoportok száma: 2

Telephely neve: Csillagvirág óvoda

Telephely címe: 7361 Kaposszekcső, Kossuth utca 11.

Tel. száma: 74/461-41

1.3.A pedagógiai program küldetése-filozófiája

„A gyermek a jövőnk reménysége!”

A világ rohamos változásaival, a modern élet stressz hatásaival szemben különösen óvni, és védeni kell a gyermekeket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzék a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazzal a tapasztalattal, amellyel eligazodhatnak a világban. A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai változtak a társadalmi folyamatok hatására. A gyermekek életmódbeli különbözőségeiből adódóan nagyobb hangsúlyt kap, a kompetencia alapú nevelés, a projektekben való gondolkodás, a mozgásfejlesztés, a tevékenységközpontúság, a szabad játék, az egészséges életmód szokásainak kialakítása, az egészségfejlesztő program működtetése.

Alapelvünk:

- Az óvodai nevelés az egyenlő hozzáférés biztosításával, a gyermek személyiségének teljes kibontakoztatásának megerősítésére, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának megerősítésére irányuljon oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben.
- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illesse meg.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások a gyermek személyiségéhez kell, hogy igazodjanak.
- Egészségüket, környezetüket tudatosan megóvó ember válják belőlük. Ismerjék az egészségükre káros hatásokat, tudatosan kerüljék azokat. Tiszteljék a természetet, az állatokat, környezettudatosságukkal óvják azokat.
- Tegyük lehetővé és segítsük a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodánk estenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Gondoskodnunk kell, a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- Biztosítjuk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeket, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékot, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakat, emberi értékek közvetítését; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet.
- A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- A sajátos nevelési igény által megkívánt környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és eszközök megléte biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, amennyiben a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A gyermek rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.
  - o A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti.
  - o A gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege súlyosságának mértéke határozza meg.
  - o Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
  - o A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását az alkalmazott speciális módszer- és eszköz rendszer minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.
  - o Az integrált nevelés során az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével egyéni fejlesztés valósul meg.

2. Gyermekkép, óvodakép

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében. Fontosnak tartjuk, hogy sikerorientáltak legyenek, környezetükben jól eligazodjanak, környezettudatos magatartást gyakoroljanak, problémájukra saját megoldást találjanak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek. Választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki, nyílt, barátságos, érdeklődő, és érzelem teli iskolásokká váljanak.

2.1 Gyermekkép

- Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, környezettudatos, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Az egyenlőség pedagógiájának értelmében fontos, hogy minden gyermek érezze, kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire, minden gyermek egyformán értékes számunkra.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést, az óvoda harmóniára törekszik, amely türelmet, érdeklődést, és olyan szabályozó erőt jelent, amely rendet teremt az értékek között egyfajta tendencia irányába.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi élete kiegyensúlyozott, törekszenek az önállóságra, együttműködésre.
- A gyermekek fogadják el a másságot, segítsék, működjenek együtt a sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tartsák tiszteletben különleges gondozási igényüket.

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sajátítsák el az alapvető viselkedési szabályokat.

2.2 Óvodakép

- Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodásaink sokoldalú, harmonikus, környezettudatos fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok kiegyenlítését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, és ebben az óvodának csak kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepe van.
- Nevelési programunk a hagyományokra, a tevékenykedtetésre épül, amely a mindennapi óvodai élet során a projekt módszer alkalmazásával valósulnak meg, valamint ünnepeinket és programjainkat is áthatják.
- Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Az óvoda miközben teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A sajátos nevelés igényű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének érdekében biztosítjuk a rugalmas szervezeti kereteket, egyéni foglalkoztatásuk megvalósítása érdekében.
- A sajátos nevelési igényű gyermek befogadása érdekében biztosítjuk a folyamatos tájékoztatást az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak között, együttműködünk a sérült gyermek családjával.
- Minden gyermek számára biztosítjuk a segítséget, hátrányainak leküzdése érdekében.
- Óvodapedagógusaink biztosítják az egy-egy probléma megoldásához szükséges alternatívákat, alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez. Együttműködnek a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépítik a pedagógiai folyamatokba.

- A migráns és a különböző nemzetiséghez tartozó gyermekek számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálódását.

3. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

3.1. Humán erőforrás

- Az óvodában a nevelő munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. A nevelés egész időtartamában óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.
- Az óvodapedagógusaink attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenység, és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A befogadás idején felveszi a gyermek anamnéziséét, rögzíti a befogadás tapasztalatait, a tevékenységek szintjét, valamint a gyermek képességeit diagnosztizálja, Individuális módszereket, technikákat alkalmaz a fejlesztésben. A gyermek fejlődését nyomon követi, a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe, és a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó módszereket alkalmaz a fejlesztésben. A gyermek fejlődéséről, amely kiterjed a részleteiben lebontott képességekre, valamint a tevékenységekre, legalább félévente tájékoztatja a szülőket.
- Fontosnak tartjuk a szakmai tapasztalatok átadását intézményen belül szakmai jellegű megbeszélések keretében, illetve szervezett formában például házi bemutatók kapcsán.
- A migráns gyermekek tekintetében lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

3.2. A nevelőtestület képzettségi mutatói

Óvodapedagógusok	Szakvizsgával rendelkező óvodapedagógusok	Pedagógiai asszisztens	Szakképzett dajkák
4 fő	2 fő	1 fő	2 fő

A sajátos nevelési igényű, valamint tanulási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztésében résztvevő pedagógusok végzettségei:

- Fejlesztő pedagógus

- Gyógypedagógus
- Sindelar-Zsoldos program, terapeuta
- Óvoda iskola átmenet támogatása
- Hatékony tanuló megismerési technikák
- DIFER fejlődésvizsgáló rendszer alkalmazása
- Pedellus kiadó fejlődésvizsgáló rendszerének alkalmazása

Szakvizsgázottak:

- Fejlesztő pedagógus
- Közoktatás vezető

3.3. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

Valamennyi dolgozónk részére szükséges az önképzés és a programmal kapcsolatos szakirodalom megismerése. A továbbképzés, a továbbképzési terv ütemezése alapján, valamint a beiskolázási terv szerint zajlik.

3.4. Az óvoda belső továbbképzési rendszere

Szakmai munkaközösség, munkacsoport működtetése, beszámolók készítése, gyűjtőmunka, hospitálások, előadások szervezése. Házi bemutatókkal új módszereket, eljárásokat sajátíthatnak el a kollégák egymástól.

3.5. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

- Az óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
- Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy az gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését.
- Tárgyi környezetünknek lehetővé kell tennie a gyermek mozgás- és játékigényének kielégítését, és harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal kell körülvenni.
- A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

- Az óvodánk lehetőséget teremt a szülők fogadására, biztosítja a megfelelő környezetet az óvodai munkatársaknak

4. Az óvodai élet megszervezése

Napirend

Az óvodai élet megszervezésében tekintettel kell lenni az eltérő szükségletekre. Ez vonatkozik az életkori eltérésekre és az azonos korosztály egyéni igényeire is. A napirend helyes életritmust biztosító stabil pontjain túl, a rugalmasság és a folyamatosság, az egyéni igényekhez való alkalmazkodást szolgálja. Az eltérő fiziológiai szükségleteket figyelembe vesszük (alvás, evés-ivás, mozgásigény).

A napi étkezések közül az ebéd időpontja kötött. A reggeli és az uzsonna időpontja a gyermekek szükségletei szerint alakítható. Ezeket az óvodán kívüli tényezők jelentősen befolyásolják. A családok helyzete, szokásai, a lakáskörülmények, a reggeli óvodába érkezés ideje. Természetesen egy meghatározott időkereten belül biztosítható a folyamatosság a délelőtti étkezéseknél. Ez a megkötés a gyermekek egészségének védelmében fontos.

Időkeret	Tevékenységek			
	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek	6-7 évesek
6.00 órától	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) - Felajánlott, választható tevékenységek - Mindennapos testnevelés - Folyamatos reggeli, falatkák, gyümölcs, zöldség	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) - Felajánlott, választható tevékenységek - Mindennapos testnevelés - Folyamatos reggeli, falatkák, gyümölcs, zöldség	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) - Választható, vagy kötelezően választható felajánlott tevékenységek - Folyamatos reggeli, falatkák, gyümölcs, zöldség	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett), - Választható vagy kötelezően választható felajánlott tevékenységek - Folyamatos reggeli, falatkák, gyümölcs, zöldség
12.00 óráig	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN
12.00	- Ebéd (kötött)	- Ebéd (kötött)	- Ebéd (kötött)	- Ebéd (kötött)

órától	formában, előtte testápolás)	formában előtte testápolás)	formában előtte testápolás)	formában, előtte testápolás)
15.00 óráig	- PIHENÉS - Mindennapos testnevelés - Uzsonna	- PIHENÉS - Mindennapos testnevelés - Uzsonna	- PIHENÉS és (vagy) felajánlott tevékenység - Mindennapos testnevelés - Uzsonna	- PIHENÉS és (vagy) felajánlott tevékenység a nagyoknak. - Mindennapos testnevelés - Uzsonna
15.00 órától	SZABAD JÁTÉK (felajánlott tevékenységek) JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK (választható, felajánlott tevékenységek) JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK JÁTÉK A SZABADBAN
16.30 óráig				

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőktől függően rugalmasan változnak.

A heti rendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő *stabil*, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek és ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján *a rugalmasságra*. A gyermekek életkorától, a település, az óvoda, a családok sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a heti rendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges. A napirend folyamatában megvalósulnak a környezettudatos magatartás tevékenységei. (szelektív szemégyűjtés, víz, villanytakarékoság, kertgondozás, élősarok állatainak, növényeinek gondozása, stb.)

Hetirend

A hetirend összeállításának elvei:

1. A *hetirendben* életkortól függően naponta biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. Heti egy alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezethető be – a gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva – a kötelező részvétel. Más napokon az óvodapedagógus felajánlja a mozgásfejlesztő szabályjátékokat a résztvevők részképességeinek fejlesztésére törekedve.

2. A *felajánlott választható* műveltségterület integráló tevékenységet célszerű úgy alakítani, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség, a művészeti tevékenységekre, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők a korábban már jelzett elvek alapján. A kis-középső csoportosoknak a felajánlott tevékenységek választhatók. A

vegyes összetételű csoportokban, a nagyok kötelezően választható, differenciált tevékenységei a kisebbek számára önként választható lehetőséget jelentenek. Ugyanakkor az óvodapedagógus döntésétől függően az őszi hónapokban, vagy egész tevékenységek jellegétől függően (például: művészeti tevékenységek) a nagyok számára a választható, felajánlott tevékenység is lehet domináns keret.

Hétfő	Testnevelés (kötelező)	Választható vagy/és kötelezően választható felajánlott tevékenységek (2 óvodapedagógus)
Kedd	Mozgásfejlesztő szabályjátékok (kezdeményezett)	Kötelezően választható, vagy/és felajánlott tevékenységek (2 óvodapedagógus)
Szerda	Testnevelés (kötelező) úszás (választható)	Választható vagy/és kötelezően választható felajánlott tevékenységek (2 óvodapedagógus)
Csütörtök	Mozgásfejlesztő szabályjátékok (kezdeményezett)	Választható vagy/és kötelezően választható felajánlott tevékenységek (2 óvodapedagógus)
Péntek	Közös élmények szerzése	Választható vagy/és kötelezően választható felajánlott tevékenységek (partnerek bevonása 2 óvodapedagógus)

A választható és / vagy kötelezően választható tevékenységek egy-egy napon a személyi feltételektől függően 2-3 féle tevékenységet foglal magába, amely komplexen jelenik meg, kapcsolódva a projekt központi témájához. A gyermekek a kezdeményezett helyzeteket szabadon továbbfejlesztik, és összekapcsolhatják más tevékenységgel. A hét minden tevékenységét áthatja a környezettudatos, egészség megőrző szemlélet.

A mozgásfejlesztés kerete és időtartama változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. Heti egy alkalommal kötelező a testnevelés szervezése tornaszobában, ill. az udvaron, ill. a tornateremben 3 éves kortól fokozatosan bevezetve a részvételt. A többi napokon a szabad mozgás valamennyi formája, valamint a napi két mindennapos testnevelés valósuljon meg. A tornaszoba használati rendjét a hetirendek egyeztetése után az óvodavezető készíti el. A csoportvezető óvónők felelőssége, hogy a

gyermekcsoporthoz mérten (összetétel, nagyságrend) egyszerre, vagy mikrocsoportos formában foglalkoztatja a gyermekeket.

Az **ének-zenei tevékenységet** a nagyoknak heti 1 alkalommal kötelezően szervezzük.

A mindennapokba rendszeresen beépítjük a VERONIKA zeneprojekt fejlesztő játékait.

A **vizuális tevékenységekre** minden nap legyen lehetősége a gyermekeknek, mely a szabad játék keretén belül történik.(a vizuális eszközök a gyermekek elérhetőségi magasságában biztosítottak)

A szervezeti keretek a kis- középsősök számára felajánlott és választható, míg a nagycsoportosok számára kiegészül a kötelezően választható felajánlott tevékenységekkel.

A választható és/vagy kötelezően választható tevékenységeket heti 2 napon integrált feldolgozással három vagy több tevékenységben. A heti- és napirendnek megfelelő projekteknél, témahetekben tervezett tevékenységekről heti tervet, (projektet) ill. az integrált napokról napi tervet készítenek az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok közösen (ez a pályakezdő óvónőknek kötelező, míg a többi pedagógus szabad választása, pedagógiai szabadsága alapján dönti el, hogy készít-e ilyen dokumentumot). A projekttervet minden esetben ki kell függeszteni a szülők tájékoztatására, ill. egy példány az óvodai irattárba kerül. Lehetőség szerint (a gyermekcsoport fejlettsége, összetétele meghatározó) a gyermekekkel is készítsenek az óvónők rajzos tervet, mely a csoportszobában kerül kifüggesztésre. A csoportszoba dekorációja, tárgyi eszközei tükrözzék az adott projektet.

Csoportszervezés

A csoportok életkori összetételének kialakítása függ a jelentkezett gyermek életkorától, a gyermekek személyiségétől. Óvodánkban részben osztott vegyes csoportok működnek. Láthatóak a gyermekek közötti kor, képesség-készségbeli különbségek, a tehetség megmutatkozik. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei, hátrányos helyzetű, tehetséges, ép gyermekek integrált nevelését valósítjuk meg, vegyes életkorú és összetételű csoportokban, melyben ügyelünk az arányok betartására.

5. A program nevelési feladatrendszere

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata, az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, erkölcsi, és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az óvoda helyi, speciális céljai, feladatai

- Kompetencia alapú óvodai nevelés
- Tevékenység központú nevelés alkalmazása, amely az élménypedagógiára épül
- Környezettudatos magatartás kialakítása, „ZÖLD ÓVODA” cím elnyerése
- Egészségmegőrzés, egészségfejlesztés
- Veronika zeneprojekt alkalmazása
- Pedagógia projektek-, témahét alkalmazása
- IKT eszközök használata
- Sindelár-Zsoldos módszer alkalmazása
- Szülői közösség klubjának működtetése

5.1 Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése. Az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend, életvitel, az egészséges életmód, életvitel iránti igény kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi beilleszkedését segítése, szociális hátrányaik figyelembevételével.
- Zöld óvoda feltételeinek kialakítása, környezettudatos életmód megismertetése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára annyi segítség biztosítása, amely a további önálló cselekvéshez szükséges.

Feladat:

- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése; a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával –a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A gyermek életkori adottságaiból adódó mozgásigényének megfelelő környezet és tevékenységek biztosítása

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- A helyes életritmus kialakítása érdekében a gyermek élettani szükségleteire tekintettel rugalmas napirendet biztosítunk, a tevékenységek ismétlődését elősegítjük. Nagyon sok gyerek érkezik az óvodába reggelizés nélkül, ezért, folyamatos étkezéssel, már reggel biztosítjuk az étkezést. Tízórára a zöldség és gyümölcsfogyasztást szorgalmazzuk.
- Törekszünk a gyermek testi szükségleteinek maradéktalan kielégítésére, a gyermekek önállóságának fokozására, célunk, hogy válják belső igényükké a mindennapi élet során az egészséges életmód, aktívan vegyenek részt a gondozási tevékenységekben. A gyermek fejlődése érdekében biztosítjuk a féltő, óvó, gondoskodó szerepeket, a folytonos stabil biztonságot.
- Tudatosodják bennük, a tevékenységek során, hogy milyen környezettudatos magatartással tudják óvni környezetüket.
- A gondozás és a szokások kialakításával szükségleteik kielégítésével elősegítjük fejlődésüket, hozzájárulunk egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, és a nevelési hatások érvényesüléséhez.
- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést végzünk, feltérképezzük a gyermek egyéni sajátosságait.

- A gyermekek szociális hátrányait figyelembe véve a családból hozott értékeket erősítve olyan szokásokat alakítunk ki, amelyek szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez.
- A gyermekek higiénikus, biztonságos környezetének kialakítása érdekében, biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket (felügyelet, segítségnyújtás).
- A folyamatos étkeztetésnél célunk az önkiszolgálásra nevelés, a kulturált étkezési szokások, kialakítása, rögzítése.
- Biztosítjuk az egészség megőrzés, egészség védelem feltételeit. Gondoskodunk a gyermekek rendszeres egészségügyi szűréséről, törekszünk a környezetbarát magatartás kialakítására.
- A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk mozgásigényük kielégítésére, szabad játékra a mindennapos tevékenységekben.
- A rendszeres örömmel végzett mozgásra szoktatjuk őket udvari játékaikkal, kirándulásokkal. Biztosítjuk az egészségük védelméhez, szervezetük edzéséhez, és a pihenésükhöz szükséges feltételeket.
- Nyugodt légkört, megfelelő alvásidőt nyújtunk pihenésük érdekében.

A fejlődés várható eredményei, óvodáskor végére:

- A gyermekek az alapvető testápolási szokásokat elsajátítják, és önállóan végzik. Ügyelnek saját külsejükre, törekszenek a szép, csinos öltözködésre.
- Teljesen önállóan öltöznek, cipőjüket befűzik, bekötik, ruhájukat összehajtva a helyükre teszik. A tisztálkodáshoz szükséges eszközöket rendben tartják, megfelelően, rendeltetésszerűen használják.
- Megismerik a kulturált étkezés szabályait, esztétikusan, higiénikusan étkeznek, az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Ismerik a környezettudatos magatartás szabályait, alkalmazzák azokat, tudatosodik bennük, miért kell óvni a környezetünket.
- A környezettudatos, egészséges életmód szabályait igénylik otthon a családban is.
- Ismerik az ételek neveit, önállóan döntik el mennyi ételt, italt fogyasztanak. Készség szinten használják a kanalat, villát, óvodáskor végére a kést, önállóan töltenek a kancsóból, mernek a tálból

- A szociálisan hátrányos helyzetűek elsajátítják az egészségügyi szokásokat, amelyek szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez.
- Ügyelnek saját külsejükre.

5.1.1 Egészséges életmód alakítása, mozgásfejlesztés

Cél:

Az óvodában eltöltött időben minden kisgyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétet szolgáló egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Feladat:

- az egészséges életmód feltételeinek biztosítása;
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása;
- az egészség megőrzése, edzése és a prevenció;
- az érzékszervek egészséges működésének segítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek, a mozgáskultúra fejlesztése;
- környezettudatos magatartás kialakítása – környezetvédelem, megóvás és az egészséges környezet fenntartásához kapcsolódó szokások kialakítása, megtartása.

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Kiemelt feladatunk a gyermekek testi fejlődésének elősegítése:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, öltözködés, a betegségmegelőzés, és egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása,
- a környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,
- specialisták segítségével – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve;
- prevenciók, korrekciók testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.

Mozgásfejlesztés

A játékos mozgás a teremben és udvaron, a szabad levegőn, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában, az óvodai mindennapokban hangsúlyossá válik. A mindennapos testnevelés tervezése, szervezése és lebonyolítása az egészséges életmódra nevelés egyik tevékenysége, amelyet az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével minden gyermek számára lehetővé teszünk. A mozgás válik örömforrássá, kedvvel és aktívan vegyenek részt benne a gyermekek mindenféle kényszer nélkül. Tervezése a projekttervben, mindennapra készüljön el.

5.1.2 Környezettudatos magatartás megalapozása

A környezeti nevelés céljainak, feladatainak megvalósítását elősegíti az a tény, hogy óvodánk nyitott, azaz a településrész egyik meghatározó intézménye. Az óvoda elhelyezkedése, természeti környezete különleges adottságokat, jellegzetességeket, értékeket nyújt felfedezésre. Fontos, hogy ezeket a környezeti, természeti értékeket építsük be a projekt tartalmakba, ill. tevékenységekbe egyaránt. Kísérjük figyelemmel, és megfelelő tevékenységekkel segítsék elő a „zöld napok” megszervezését:

- október 02. Állatok napja
- március 22. Vízvilágnapja
- április 22. Föld napja
- május 10. Madarak, fák napja

Az óvoda környezeti és egészségnevelési céljai:

- a környezeti és az egészségnevelési értékek kialakításához szükséges szokás
- szabályrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása,
- rendszerszemléletre nevelés,
- energiatakarékosság és a környezettudatosság szemléletének kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás segítése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- optimista életszemlélet kialakítása,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia és segítő életmód kialakítása.

A célok elérését szolgáló feladatok, tevékenységek:

- a rendszeres élményszerző napokon a közvetlen környezeti értékek megismerése,
érték őrzés, természetvédelmi feladatok,
- a környezettel, természettel kapcsolatos témák feldolgozása képességfejlesztő tevékenység formájában
- parlagfű mentesítési akció megrendezése,
- fűszerkert, veteményes-, és virágoskert létrehozása, gondozása
- természetsarok létrehozása a csoportszobákban, azok ápolása, gondozása,
- környezettudatos életmód elemeinek szocializációja (szelektív hulladékgyűjtés,
- lakó és óvoda környezet közös megóvása
- személyes higiéné elsajátítása,
- az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése,
- egészséges étkezés,
- anyag és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása,
- csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága,
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.

5.1.3 Az óvoda egészségfejlesztő programja

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és a szervezeti működést a gyermekek és szülők részvételét úgy befolyásoljuk, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Cél:

- Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.
- A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.
- Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.
- Környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása
- Az egészséges életmód kialakítása (helyes táplálkozás, a mozgás szeretete,

dohányzás, alkohol, drog nélküli élet legyen a cél).

Az óvodában folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítsük őket és megoldási stratégiákat adjunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljunk a személyiséget érő változásokra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet biztosítunk a gyermekek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbiakra terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi-lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás,
- személyi higiéné.

5.1.3.1. Egészséges táplálkozás

Alapelvek

Az óvodásgyermek egészségese táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja. Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak

anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító Evangélikus Diakóniai Otthon élelmezés vezetőjével napi kapcsolatban vagyunk. A gyermekek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alap élelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai élelmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét. Nagyon fontos, hogy óvodánkban a gyermekek mindennap, akár több alkalommal is fogyasztnak gyümölcsöt, zöldséget.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy-két gyümölcs- és zöldség-napot. Lehetőség szerint tízóráira gyümölcsöt, zöldséget kapnak a gyerekek.
- Egészségüket szervezünk, amely szervezésében a szülőket is bevonjuk.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot, megfelelő környezetet teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek, egészség hét), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység az 5-7évesek körében. Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók, és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.
- Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgessenek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

5.1.3.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért:

- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva.

- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

5.1.3.3. Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása

- Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.
- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.
- A logopédussal konzultál, aki hetente egyszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

5.1.3.4. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

- A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgező balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

5.1.3.5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy

hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.
- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé,

hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

- Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

5.1.3.6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

- Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve

mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások:

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az orvosi szobában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

5.1.3.7. Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

- *Tisztálkodás*

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéje a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

- *Öltözködés*

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

- *Pihenés*

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kulturáltan étkezik
- Ismeri, szereti fogyasztani a gyümölcsöket, zöldségeket
- Helyesen használja az evőeszközöket
- Önállóan használja a vécét
- Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít
- Szükség szerint használja a zsebkendőt
- Igényli a tisztaságot
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

Tanulásszervezési és tartalmi elemek:

- az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása
- nevelőmunka (környezeti és egészségnevelési témák)
- élményszerző napok rendszere.

Szabadon választható elemek:

- környezetvédelmi, egészségvédelmi akciók
- részvétel egyéb programokon
- pályázatok, versenyek

Kapcsolatrendszer, kommunikáció:

- az óvodánk jó példát mutat, az intézmény környezeti nevelési tevékenysége közügy.
- a pedagógus továbbképzésben is tervezzük ilyen tárgyú képzésen való részvételt.

5.2 Erkölcsi, érzelmi és közösségi nevelés

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyerekek között is eltérések vannak személyiségük fejlettsége között. Az egyén boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e az önelemzés, önértékelés és az önfejlesztés képességével.

Nevelőmunkánkban fontos, hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, amelyen túl a gyermek már sérti a csoport többi tagjának érdekeit.

Cél:

- A gyermekek erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságainak fejlesztése, szeretetteljes, biztonságos, derűs, kiegyensúlyozott, nyugodt, állandó értékrendet követő környezetben.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális, környezettudatos érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normáihoz igazodva. A gyermekek közösségi életre való felkészítése, társadalmi beilleszkedésének elősegítése.

- Neveljük a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Célunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében az utánzásos tanulásra építve társadalmi szerepek, értékek elsajátításának segítése, tevékenységeken keresztül. A játék segítségével társas kapcsolatok alakítása, pozitív élmények biztosítása.
- A szocializáció szempontjából legyen meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A sajátos nevelésű gyermekeket a maguk szintje, képességei szerint neveljük, biztosítjuk számukra, az esélyegyenlőség elvének érvényesülését.
- Olyan toleráns viselkedés kialakítása, mások véleményének, érzéseinek, gondolatainak tiszteletben tartása, hogy a gyermek képes legyen elfogadni másokat.
- Váljék a gyermekek természetes viselkedési formájává a más felfogásokkal szembeni tolerancia.

Feladat:

- Közös élményekre, kedvező érzelmi hatásokra épülő tevékenységek biztosítása az óvodába lépés pillanatától.
- Feladatunk a derűs alaphangulat megteremtése, érzelmi kötődés kialakulásának elősegítése és fenntartása állandó értékrendet követő környezetben.
- Az óvodai élet megszervezésével segítjük, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását.
- Építünk a gyermek nyitottságára, és segítsük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Segítsük a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „éntudatának” alakulását, és engedjünk teret önkifejező törekvéseinek.

- Az óvoda alkalmazottait és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Olyan kommunikációra, bánásmódra, és viselkedésre törekszik az óvoda minden dolgozója, a gyermek befogadásának első pillanatától kezdve, amely a gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, szükség szerint, legyen különösen jelentős az együttműködésünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- Óvodánk olyan gazdag változatos tevékenységrendszerben olyan szituációkat teremt, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit. A társas kapcsolatok alakulásának pozitív befolyásolása a szabad játék a közös tevékenységek, az új tanulási formák alkalmazásával. – Pedagógiai projektek–, témahét alkalmazásával a gyermekek aktív részvételével történő a lehető legtöbb vonatkozást, és összefüggést feltáró témafeldolgozás.
- Egészségét óvó, környezettudatos magatartást gyakorló egyéniségek fejlődése.
- Megismerik és részt vesznek a hazafias ünnepeken, megismerik és ápolják hagyományainkat, népi kultúránkat. Kirándulások, megfigyelések, különféle tevékenységek alapján megtapasztalják, megismerik a természet törvényszerűségeit.
- A Veronika zeneprojekt segítségével olyan zenepedagógiai módszerek alkalmazása, amelyek a sajátos törődést igénylő gyermekek személyiségfejlődését is elősegíti.
- A fejlődési eltérésekkel érkező óvodások érzelmi biztonságát a felnőttek empátiás viselkedése garantálja. Az utánzásos tanulásra építve a halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek részére határozott visszajelzéseket közvetítünk, amely növeli biztonságérzetüket.
- A szocializáció során társadalmi szerepeket, társadalmi értékeket tevékenységeken keresztül sajátítanak el a gyermekek a kultúra átadása érdekében

- Egyéni differenciál fejlesztés keretében biztosítjuk a kiemelkedő képességű gyerekek és a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését.
- A gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét, érzéseinek, gondolatainak szóval, mozgással történő kifejezését „beszélgetőkörben” segítjük. Biztosítjuk a folyamatos, a szülő együttműködésével történő befogadást.
- A családi háttér feltérképezésével különleges támogatásban részesítjük a beilleszkedési nehézségekkel küzdő, illetve szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket és szüleiket.

A fejlődés várható eredményei, óvodáskor végére:

- Képesek az alapvető viselkedési normákat és a közösségi élet szabályait elfogadni, alkalmazni. Elvárják, hogy a környezetükben élők is betartsák a szabályokat.
- Érdeklődők barátaik, társaik iránt.
- Ismerik az alapvető udvariassági szabályokat.
- Kialakult baráti kapcsolataik vannak.
- A különbözőségeket elfogadják, segítőkészek.
- Ismerik, átélik ünnepeink szellemiségét, örömmel, tevékenyen vesznek részt a természet felfedezésében.
- Környezettudatos, egészséget megóvó magatartás.

5.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Cél:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében valósuljon meg.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés. Élmény és tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása.
- Értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében célunk, hogy a gyermek a korcsoportjában olyan tapasztalatokat, mintákat, élményeket éljen meg, amely kommunikációs fejlődését segíti.

- Célunk a gyermekek iskolába lépéséhez szükséges kommunikációs fejlettség elérése.

Feladat:

- Az anyanyelv fejlesztése, beszélő környezettel, helyes mintaadással, szabálykövetéssel a kommunikáció különböző formáinak alakítása.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, megnyilvánulásainak meghallgatása, értő figyelem alkalmazása.
- A gyermek érdeklődésére kíváncsiságára, életkori sajátosságaira meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, ami az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet megismeréséhez vezet.
- Értelmi nevelés folyamatában a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- Tevékenykedtetés és szóbeliség összekapcsolása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni képességeinek feltérképezése után, egyénre szabott terv alapján megvalósuló kognitív fejlesztése.
- Kiemelkedő képességű gyermekek kibontakozásának elősegítése

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése:

- Egyéni fejlesztésekhez mikrocsoportos foglalkozásokhoz, képességfejlesztő egyéni játékokhoz megfelelő hely és idő valamint nyugodt légkör biztosítása.
- Életkoruknak megfelelő tervszerű és spontán tapasztalatszerzési tevékenykedtetés lehetőségeinek megteremtése.
- Azon képességek kialakítása, hogy a gyermek a környező világ eseményeiben összefüggéseket keressen, ismerje fel a rendszert.
- Tevékenységekbe ágyazott tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, a tárgyak, jelenségek tulajdonságainak felfedeztetése céljából.

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára épülő tapasztalatszerzés közben, a megismerési funkciók széles körben vegyenek részt.(érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás.
- Különböző, változatos képességfejlesztő játékok folyamatos felkínálása, amely hozzájárul a játéktevékenység során a gyermek értelmi képességeinek fejlődéséhez.
- Problémamegoldó képesség fejlesztése az ismeret és tapasztalatszerzési lehetőségek során a gyermek önállóságának tiszteletben tartása mellett.
- Lényeges a gyakorlás, az ismétlés, hogy a gyermek tapasztalatait, ismereteit alkalmazni tudja.
- A tevékenykedtetés közben fontos a gyermek nyelvi megnyilvánulása, amely a beszédfejlődése mellett elősegíti gondolkodásának fejlődését is.
- A tevékenykedtetés és a szóbeliség összekapcsolása, alaposabb ismeretszerzést eredményez, segíti a gyermek fejlődésének megalapozását.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek megismeri az őt körülvevő szűkebb és tágabb környezetét
- Szenzomotoros tapasztalatszerzése során az érzékelés, észlelés fontosabbá válik.
- Tapasztalatira építve felfogja környezetében a változásokat, eseményeket.
- Megfelelő érzelmi motiváltsággal, figyelmének időtartama nő.
- Problémamegoldó képessége alakul.
- Megfigyelő képessége lehetővé teszi, hogy a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól elvonatkoztasson, lényeges jegyek alapján általánosításokat fogalmazzon meg.
- Képes ok okozati összefüggések felismerésére.
- A gyermek személyiségének megfelelő mértékben és ütemben fejlődnek értelmi képességei a tevékenységek által.
- A kapcsolatteremtésben és kapcsolattartásban a gyermeknek, különösen a hátrányos helyzetű gyermeknek óriási jelentőségű az élő szóbeli kifejezés. Számukra nagyon fontos, hogy figyeljenek rá, meghallgassák, meg tudja értetni magát.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek amennyiben rászorulnak a mindennapos anyanyelvi fejlesztés mellett, logopédiai ellátásban is részesülnek.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek a logopédiai ellátás eredményeként saját képességeikhez mérten fejlődnek, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkednek a csoportba, fejlődésük és az együtt haladás lehetősége képességeikhez mérten képest biztosított. Megalapozódnak a gondolkodáshoz szükséges műveletek.

6. Az óvodai élet tevékenységformái, és az óvodapedagógus feladatai

Cél:

- Az óvodásgyermek kompetenciájának fejlesztése oly módon, hogy az óvodapedagógus tanulástámogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A folyamatos, utánzásra, vagy spontán tevékenységre épülő tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- Mindez az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
- Az óvodapedagógus a gyermek cselekvő aktivitására, érdeklődésére épített közvetlen tapasztalásra biztosítja a felfedezés lehetőségét, azok örömét, a gyermek kreativitásának erősítését.

A tanulás formái:

- az utánzásos,
- a minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra-, érdeklődésre épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladata:

- a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását,
- a projekt módszer alkalmazásával épít a gyermekek érdeklődésére
- a gyermekek a tevékenységekben megvalósuló tanulásirányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse.

A projektervezés legfontosabb elemei:

- a. mit tudnak a gyermekek?
- b. mit szeretnének megtudni?
- c. mit tapasztaltak meg, éltek át a tevékenységek során?

Alapelveink:

- A helyi pedagógiai programunk tematikus tervéhez illesztettük az adekvát kompetencia alapú óvodai program tématerveit. Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.
- Előnyben részesítjük a tevékenységközpontú nevelést, fejlesztést.
- Minden gyerek esetében, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában az egyéni szükségleteknek megfelelő fejlesztés, kellő időpontban folyik, optimális szinten, minőségben és mennyiségben. Az óvodában nevelkedő minden gyermek számára biztosított, hogy a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető legjobban tudjon kibontakozni.

6.1 Játék

Alapelveink:

- A játék kiemelt jelentőségű, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.
- Az óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete.
- A gyermek a játékba integrált tanuláson keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez.
- A gyermeknek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelő segítséget kapjon készségei, képességei kibontakoztatásához, személyisége védelméhez, fejlesztéséhez.
- A felnőtt mintaadása, jelenléte a játéktevékenységben lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

- Óvodánk biztosítja a gyermekként való élés lehetőségét, a folyamatos önfelelt játék gazdag feltételrendszerét.
- A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak lelkiállapotának önkifejezése fejlettségének legjobb mutatója.
- A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világ

Cél:

A játéktevékenység a gyermek pszichikumát, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé váljon, amely lehetővé teszi boldog, kiegyensúlyozott óvodáskor megélését, különös figyelemmel a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek szocializációjára.

Feladat:

- Megfelelő csoportlétkör, hely, idő, eszköz és élményszerzési lehetőségek biztosítása, a különböző játékformákhoz:
(Gyakorló játék, Szimbolikus szerepjáték, Konstruáló játék, Szabályjáték, Szerepjáték)
- Társas kapcsolatok fejlesztése, az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrendszer megtervezése, kialakítása.
- A szabad játék túlsúlyának biztosítása, amelyhez igazítjuk az óvoda napirendjét, időbeosztását
- A játék folyamatosságának biztosítása
- Élményszerzés biztosítása a játéktevékenységhez
- Játékeszközök folyamatos fejlesztése, bővítése, barkácsolás
- Játéktevékenység biztosítása a szabad levegőn

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- Mindezt az óvodapedagógus tudatos jelenlétével_feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával éri el.
- Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Biztosítjuk a gyermek spontán élményéből fakadó játék feltételrendszerét, és a játékos tevékenységszervezést

- Olyan játékeszközök biztosítása, melyek esztétikusak, balesetmentesek és fejlesztő hatásúak, megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak
- Nem direkt pedagógusi reakciók mellett olyan játéktevékenységek biztosítása, amelyen a gyermek megtanulja a szabályokat, azok betartását és annak önálló alkalmazását
- Korlátozzuk a gyermekekre negatív hatást gyakorló, az egészségre veszélyes, vagy balesetet okozható játékeszközök bekerülését a csoportba.
- Elősegítjük és támogatjuk a különböző fejlettségi szintű, képességű gyermekek együtt játszását.
- A játék segítséget nyújt a konfliktusok megoldásának kezelésében.
- A játékokhoz egyszerűbb játékeszközöket készítenek.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Megtanulja a játék során felmerülő problémák kezelését, konfliktusok megoldását.
- Óvodáskor végére a gyermekek képessé válnak a társakkal való együttműködésre, együtt játszásra.
- Játékukba dominálni fog a szerepjáték, felvállalnak különböző szerepeket, képessé válnak a szerephez igazodó kommunikációs és metakommunikációs megnyilvánulásokra.
- A szabályokat, normákat meg fogják érteni, elfogadják, és betartják, képessé válnak az önálló szabályalkotásra.
- Élményeit megjeleníti a játéktevékenységében.
- Játékukban toleránsakká válnak, elfogadók, udvariasak.
- A játékeszközöket a játék tartalmának megfelelően használják, óvják.
- A balesetvédelmi előírásokat ismerik és betartják.

6.2 Verselés, mesélés

Alapelveink

- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek segítségével érzéki-érzelmi élményeket nyújtunk a gyermek számára.

- A gyermekköltészet, a népi hagyományok irodalmi anyaga erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfontosabb formája. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
- A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világmésképzésének kialakítására.
- A mese, vers a gyermek belső képalkotásának, élményfeldolgozásának egyik legfontosabb formája.
- Az önkifejezés támogatása céljából fontosnak tartjuk a gyermek saját vers- és mesealkotását annak mozgással és / vagy ábrázolással történő kombinálását.
- A mindennapos, mesélés, mondókázás, verselés napirendünk fontos része.
- A mesélővel a gyermek biztonságban érzi magát, személyes kapcsolata elmélyül a felnőttel.

Cél:

- A korosztálynak megfelelő irodalmi élménynyújtással az irodalmi érdeklődés felkeltése, esztétikai élménynyújtás, kommunikációs készség, a szabad önkifejezés fejlesztése.
- Az érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődés segítése, a mese és a vers segítségével.
- A pozitív személyiségjegyek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével- a belső képteremtés, képzelet képességének fejlesztése
- A gondolkodási műveletek, készségek, képességek fejlesztése.
- Szókincsbővítés, a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztése.

Feladat:

- 3-7 éves gyermekek nyelvi képességének fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- Népi értékek, hagyományok. szokások közvetítése.
- A környezet, mint érték szerepének megerősítése az irodalom által.
- Állatok, növények megismerése az irodalom által.
- Az irodalom szeretetének megalapozása, olvasásra nevelés.
- A könyv tiszteletére, megóvására, rendeltetésszerű használatára nevelés.

- Színházi élmények nyújtása.

A megvalósulás folyamata, a várható eredmények

- Mesélésre, verselésre alkalmas, meghitt hangulatot árasztó hely kialakítása.
- Mesekezdeményezéskor megfelelő hangulat teremtése zenével, gyertyagyújtással, stb.
- Naponkénti mesélés, verselés kötetlen illetve kötött formában.
- Változatos mese és versfeldolgozás.
- Az irodalmi anyag mennyisége és minősége legyen összhangban a gyermekek képességeivel és életkori sajátosságaival.
- Olyan irodalmi anyag kiválasztására törekszünk, melyhez változatos mozgásanyag, környezet tisztelete, egészséges életmód kapcsolódik.
- A verselés, mesélés során törekszünk az irodalmi anyag többszöri ismétlésére.
- A mesék versek komplexen (hangulatban, témakörben) kapcsolódnak más tevékenység tartalmához, pl.: évszakokhoz, énekanyaghoz, ünnepekhez, színházi előadáshoz, és egyéb aktualitásokhoz.
- Az irodalmi anyag közvetítésénél törekszünk a fokozatosságra, változatosságra, ismétlésre.
Az élménynyújtás formái:
  - Vers- és mesemondás
  - Irodalmi művek hallgatása
  - Színházi élmények nyújtása
  - Irodalmi művek reprodukálása
- Bábozás, dramatizálás.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozó, dramatizáló kedve.
- A szorongó, visszahúzódó gyermek is megfelelkezik gátlásairól, felszabadultan merül el a bábozásban, mesében.
- Szívesen ismételtetik a gyerekek a verseket, rigmusokat.
- Igénylik, várják a mesehallgatást.
- Báboznak, mesélnek egymás és maguk szórakoztatására is.
- Megjegyezik a mondókákat, verseket, meséket
- Kitalálnak történeteket, meséket, megjelenítik azokat mozgásban illetve ábrázolási tevékenységben.
- Képesé válnak nyugodtan végighallgatni óvónőik, társaik megnyilvánulásait.

- Bővül szókincsük, fejlődik kifejezőképességük.

6.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Alapelvünk:

- A gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában fontos eszközül szolgálnak az énekes népi játékok, az igényesen válogatott klasszikus és kortárs zenei művészeti alkotások.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- Mindennapi tevékenységeink között fontos helyet foglal el az éneklés, zenélés a felnőtt minta spontán utánzásával.
- A zenei anyanyelv kialakítását elősegíti, megalapozza az ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása óvodánkban.
- A zenéléssel célunk, hogy örömet nyújtsunk a gyermeknek, felkeltsük zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- Környezetünk hangjainak megfigyeltetésével, ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal, énekléssel, énekes játékokkal fejlesztjük a gyermek képességeit, készségeit, szókincsét.
- A hagyományok megismertetése a népdalokon, a gyermek néptáncon, népi játékokon keresztül történik az ének-zenei nevelésben.
- A hang, a zene az önkifejezés eszköze. A zenélés önmaga olyan élményt ad a tevékenységet folytatónak, ami belső összerendezettséget eredményez.
- A Veronika zeneprojekt felöleli a 3-7 éves korú, sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű és más okokból akadályozott fejlődésű gyermekek személyiségfejlesztését, zenepedagógiai módszerek alkalmazásával.

Cél:

- A gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának, kreativitásának fejlesztése, közös éneklés, dalos játékok, közös zenélések segítségével.
- Zenei élménynyújtás
- A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása
- Veronika zeneprojekt moduljainak beépítése a mindennapokba.

- Válgják a zene a gyermekek önkifejezésének eszközévé, mellyel a saját érzéseiket, jókedvüket, szomorúságukat, örömeiket tudják kifejezni.
- A természet zenéjének felfedezése.

Feladat:

- Zenei élmény biztosítása, énekes játékok, éneklés, óvónői ének segítségével
- Ritmusérzék, hallás-, éneklési készség fejlesztése
- Hagyományápolás, ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése
- A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatok fokozatos egymásra építése
- Az éneklés, zenélés, táncos mozgások megszerettetése
- A dalos játékok kiválasztásánál a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevétele
- Biztosítsunk olyan zenei tevékenységeket, amelyekbe a gyerekek életkori- és egyéni fejlettségüknek megfelelő módon be tudnak kapcsolódni.
- Komplex készség- és képességfejlesztés a „Veronika zeneprojekt” módszer segítségével.
- A zene- mozgás- nyelv egységének felhasználásával verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok biztosítása.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- Nyugodt, meghitt légkör kialakítása, megfelelő hely, idő biztosítása
- Hangszerek, egyéb kellékek, eszközök biztosítása
- Az óvodapedagógus megfelelő, mintaadó tiszta éneklése, hangszeres játéka
- Kirándulások alkalmával az erdő zenéjének meghallása
- A hanganyag kiválasztásánál vegyük figyelembe a gyermekek képességeit, fejlettségét, életkori sajátosságait, ehhez igazítsuk a zenei fejlesztés feladatait
- A nap folyamán biztosítsuk az éneklési, zenélési lehetőségeket, a zenei önkifejezéseket kiemelten támogatjuk
- Zenepedagógiai módszerek használata -Veronika zeneprojekt
- Ének-zene, ének játék anyaga:
  - Magyar népi és énekes-mozgásos játékok, népi mondókák
  - Gyermekdalok hintáztatók, simogatók, lovagoltatók, altatók

- Magyar népzenei alkotások
- Más népek dalai
- Gyermekeknek írt műdalok
- Alkalmi, ünnepi dalok
- Ritmushangszerek megismerése, használata
- Veronika zeneprojekt moduljai (zene-mozgás)

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Törekednek a tiszta éneklésre
- Élvezettel játszanak énekes játékokat
- Képesé válnak az egyenletes lüktetés érzékeltetésére, különféle ritmusok létrehozására és visszaadására
- Megkülönböztetik az ellentéteket, azok jelentését és tartalmát (pl.: halk, hangos, magas, mély)
- Felismerik dallam motívum alapján a dalokat, dallambújtatással folytatni képesek a különböző részeket
- Megkülönböztetik a zenei hangokat más zörej hangoktól, képesek lesznek a különböző hangok felismerésére és megnevezésére
- Ismernek egyszerű táncleépéseket, ki tudnak alakítani néhány térformát
- Szívesen hallgatnak zenét
- Dallamokat, ritmusokat találnak ki, azt zenei eszközökkel be is mutatják.
- Zenei önkifejezésükben zenei élményeik dominálnak
- Felismerik a természet hangjait

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Alapelveink:

- A gyermeki személyiség fejlesztésének, a kreatív önkifejezésnek fontos eszköze a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

- Óvodánkban az egész nap folyamán megfelelő teret, változatos eszközöket és lehetőséget biztosítunk a gyermekek ábrázoló tevékenységek számára.
- A tevékenységek megszervezése folyamán a gyermek fejlődési ütemét vesszük figyelembe. Nem siettetjük a fejlődési folyamatot, időt hagyunk a kifejezési mód kialakulására, ezt úgy segíthetjük elő a legjobban, ha a gyermek törekvéseit tiszteletben tartjuk, építünk a belső motivációra.

Cél

- Fontos célunk a tevékenység örömeinek biztosítása mellett a gyermek igényeinek kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- A gyermekek ízlésének, alkotó befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatása.
- Az ábrázolás váljon az önmegvalósítás, a kreatív önkifejezés eszközévé. A gyermek úgy ábrázolja a világot, ahogy ő látja, és nem ahogy mi mondjuk neki.
- Nyújtsunk mindig az életkornak megfelelő vizuális élményeket, tapasztalatokat.
- Az ábrázoló tevékenység közben gazdagodjon a gyermek tér- forma és szín képzele, fejlődjön képi gondolkodása, esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényessége.
- Környezettudatos szemlélettel ábrázolják környezetüket
- A tevékenység során keletkezett hulladékot a szelektív szeméthyűjtés szabályainak megfelelően végzi

Feladat

- Olyan ábrázoló tevékenységek, lehetőségek biztosítása, amelyek a gyermek egyéni fejlettségéhez és képességeihez igazodva fejlesztik a gyermek képi-plasztikai kifejezőképességét, komponáló-, térbeli, tájékozódó- és rendező képességeinek alakulását, gyermeki élmény és fantáziavilágának gazdagodását és ennek képi kifejezését.
- A gyermek megismertetése az ábrázoló tevékenység eszközeivel, azok használatával, különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- A gyermek számára választási lehetőség biztosítása érdekében új vagy más technikákat mutatunk be, legtöbbször önálló elgondolása alapján dolgoznak, a témavezérlés ritka, csak alkalmakhoz kötött (pl.: ajándékkészítés).
- Természetes anyagok biztosítása a különböző tevékenységekhez.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése

- Biztosítjuk az ábrázoló tevékenységhez szükséges, teret, változatos eszközöket, anyagokat és elegendő időt.
- A tevékenységek a szabad játék tevékenység időszakában folyamatosan zajlanak.
- A komplexitás jegyében a témák minden tevékenységen átívelnek, így az ábrázoló tevékenységen is.
- Szelektív szemégyűjtéshez szükséges edények biztosítása.
- Alkalmazott technikák:
  - Rajzolás
  - Festés
  - Zenei festés
  - Mintázás
  - Kézimunka
  - Barkácsolás
  - Díszítő munka
  - Képalakítás, képmozaik változatos anyagokból pl. textil, fonal, parafa, termések, magvak stb.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Ismerik és rendeltetésszerűen használják az ábrázolás eszközeit.
- Van igényük az alkotásra, élnek a környezet adta lehetőségekkel.
- Emberábrázolásaik részletesek, megjelenítenek, egyszerű mozgásokat.
- A megismert technikákat fokozott önállósággal alkalmazzák.
- Nyitottak az új ötletekre, új technikákra.
- Törekednek egyéniségüket tükröző kifejezőmódra.
- Gyakran dolgoznak természetes anyagokkal.

- Megismernek különleges és hagyományos technikákat, szívesen, szabadon is alkalmazzák azokat, például a nyomathagyásos technikával festéssel tépéssel, vágással, ragasztással, szappan-viaszkarccal, stb.

6.5 Mozgás

Alapelveink

- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének egyik lételeme és természetes megnyilvánulása a mozgás, aminek óvodánk minden tekintetben, minden évszakban teret enged.
- Fontosnak tartjuk a rendszeres egészségfejlesztő testmozgást, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékokat, tevékenységeket és feladatokat, mert ezek a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
- Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A mozgásos tevékenységek során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit, mozgásigényét, terhelhetőségét, személyiségjegyeit.

Cél:

- A gyermekek egyéni sajátosságainak, képességeiknek figyelembe vétele mellett harmonikus, nagy és finommozgásának, kialakítása, fejlesztése. Olyan összerendezett mozgás kialakítása, amely testi fejlődését szolgálja.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Az óvódás gyermekek szívesen mozogjanak, fejlődjön önmagukhoz mértén mozgásképességük.
- Fejlődjön személyiségük – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szívesen vegyenek részt az egyéni sajátosságaikhoz igazodó mozgásos tevékenységekben.

Feladat:

- A spontán, a szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységekre, az egészségfejlesztő testmozgásra az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre, a teremben és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.
- A kiegyensúlyozott személyiségfejlődés feltétele a motoros képességek fejlesztése is.
- A komplex testmozgások épüljenek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is. A 3-7 éves gyerekek egészséges testi fejlődésének érdekében biztosítjuk a rendszeres játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő kellő aktivitást, és terhelést nyújtó mindennapi mozgás lehetőségét.
- A 3 éves korúaknál a mozgás megszerettetése, a 4-7 éveseknél a terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó végrehajtására törekvés.
- Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- A sajátos nevelési igényű, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelten fontos a bemutatás, és a bemutattatás szerepe. Ez segíti a végrehajtást, a feladat megértését.
- A mozgással kapcsolatos irányítás, utasítások egyszerűek és érthetőek legyenek, igazodjanak a sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek egyéni sajátosságaihoz.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. Szervezett kereteken belül testnevelési foglalkozásokat biztosítunk a gyermekek számára.

- Szabadon választott mozgás lehetőséget biztosítunk kirándulások alkalmával, udvari játékok használatánál. A szabad mozgások során meghagyjuk a gyerekek számára, hogy maguk dönthessék el, hogy milyen nehézségű gyakorlatot, tevékenységet válasszanak.
- Felhívjuk a szülők figyelmét az óvodán kívüli mozgástevékenységek fontosságára.
- Biztosítjuk a szervezett és szabadon választott mozgáshoz a helyet, időt, életkori sajátosságoknak megfelelő eszközöket.
- Zene és zenepedagógiai módszereket alkalmazunk.
- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal biztosítjuk, elősegítjük a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
- Biztosítjuk a félelem, és szorongásmentes légkört, a balesetek elkerülése érdekében figyelünk a szabályok betartására, és betartatására.
- Törekszünk arra, hogy minél kisebb várakozási idővel biztosíthassuk a folyamatos együttmozgást.
- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével, differenciáltan oldjuk meg a fejlesztést.
- A mozgás tevékenység anyaga, az atlétikai, torna, játékos jellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A tervezett mozgásanyaghoz beépítjük a gerinctorna, lábtorna anyagából megjelölt feladatok gyakorlását is, mellyel a megelőzést kívánjuk szolgálni. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében és az arra rászoruló gyermekeknél megjelöljük a fejlesztendő képességeket, melyhez hozzárendeljük a mozgásanyagot.
- A mindennapi mozgás a délelőtti tevékenységek lezárása. Ez lehet játék az udvaron, kirándulás a környéken (veronika zeneprojekt elemeinek beépítése).
- A mozgásos feladatokat a korosztály számára, a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteinek és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját elősegítve, legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazítva választjuk ki.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudnak ütemtartással járni, esztétikus formában gimnasztikai gyakorlatokat végezni
- Szeretnek futni, páros lábon szökdelni, kisebb akadályokat átugrani
- Egyensúlyoznak egy lábon, különböző szereken, emelt magasságban, két lábon
- Tudják a labdát gurítani, vele célozni, labdát vezetni
- Célba dobnak egykezes felső dobással
- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban
- Képesek szabálykövetésre, a különböző versenyjátékokban
- Ismerik az irányokat, képesek térben tájékozódni, irányt változtatni
- Ismerik a tornához, mozgáshoz köthető vezényszavakat, képesek aszerint cselekedni
- Tudnak sort- és kört alakítani
- Testtartásuk és lábboltozatuk egészséges
- Igényükké válnak az egészséges életmódot erősítő tevékenységek
- A mozgásos tevékenységek során képesek arra, hogy társaikra figyeljenek, azokat segítsék

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

Alapelveink:

- Óvodánkban arra törekszünk, hogy a gyermek érdeklődését felkeltve tapasztalatokat szerezzen a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet, formai, mennyiségi, téri viszonyairól.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek ismerje meg szülőföldjét, az ott élő embereket, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, a család és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, és védelmét.
- A fenntarthatóságra nevelés érdekében ismerjék meg a környezeti kultúra alapvető jellemzőit (szokások, viselkedés, környezetvédelem).

Cél:

- Alakuljon ki a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják meg a gyermekek azok védelmét, az értékek megőrzését.

- Szerezzen a gyermek olyan tapasztalatokat a környezetének felfedezése és megóvása során, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Ismerkedjen a szelektív hulladékgyűjtés szabályaival, a rendelkezésére álló anyagokkal és eszközökkel való takarékos magatartással, tudatosodjon bennük a természetvédelem fontossága.
- A környezet megismerése során szerezzon a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket, és azokat legyen képes tevékenységeiben alkalmazni. Ismerje fel a mennyiségi, alakí, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakuljon ki ítélőképessége, fejlődjön tér-, sík- és mennyiség szemlélete.
- A külső világ megismerését célzó tevékenységek közben, toleráns viselkedés kialakítása, mások véleményének meghallgatása, érzéseinek, gondolatainak tiszteletben tartása

Feladat:

- Fontos feladatunk, hogy lehetővé tegyük óvodásaink számára a környezet tevékeny megismerését.
- Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet megóvásában.
- A gyermekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, tudják szóban megfogalmazni.
- A nemzeti kultúra, a hagyományok, a helyi népszokások felelevenítése is s ezzel a nemzeti öntudathoz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása, differenciált fejlesztés.

A megvalósulás folyamata, várható eredmények:

- Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására
- Tervezetten csak olyan témakörökkel foglalkozunk, amelyek helyszínen, természetes környezetben is feldolgozhatók, megmutathatóak a gyerekeknek.

- A kompetencia alapú óvodai program meghatározott tématerveit a programunk tartalmaival összeszöve határozzuk meg a környező világ tevékeny megismeréséhez köthető ismerettartalmat.
- A célirányos megfigyelés- mely maximálisan alkalmazkodik gyermekek érdeklődéséhez- az elmélyülés az egymás nélküli folyamatot képező tapasztalatgyűjtés biztosítja a szükséges ismeretek megszerzését.
- Élményeik, máshol szerzett tapasztalataik, önálló megfogalmazásában kérdésekkel segítjük őket
- A szelektív hulladékgyűjtés, és az anyagok újrahasznosításának gyakorlatát kialakítjuk.
- A megismerés folyamatát és mélységét nem követelmény rendszerhez, hanem a gyermek képességeihez és érdeklődéséhez igazítjuk.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Felismerik az élő természeti környezetben és a társadalmi környezetben bekövetkezett változásokat, a változások hatásait, következményeit, törvényszerűségeit.
- Elsajátítják és gyakorolják a környezeti kultúra szokásait, a környezet tudatos magatartást.
- A mindennapokban alkalmazzák azokat a matematikai ismereteket, amelyeket a különféle tevékenységek, kísérletezések során tapasztaltak meg.
- Óvják, védjék az élő és élettelen természetet egyaránt, mert életünk része, feltétele.

6.7 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Alapelveink:

- Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezett és időkeretekben valósul meg.

- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, közvetlen sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- Azt szeretnénk elérni, hogy maga a tevékenység vonzza a gyereket, a tanulás öröme, élménye, sikere motiválja, ne valami külső felhívó inger.

Cél:

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Az ismeretszerzés az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, pozitív érzelmi állapotban valósuljon meg. Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása, a differenciált fejlesztés.
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. A játék és a tanulás teljes összekapcsolása.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő képességeinek továbbfejlődése, új ismeretek, készségek elsajátítása.

Feladat:

A tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyének kibontakoztatását.

Biztosítjuk különböző tanulási formákat:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- A játékos, cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás
- Biztosítjuk a különböző tanulási kereteket:
  - o Pedagógiai projektek szervezése
  - o Témahét szervezése

- Téma napok szervezése

Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: differenciálás, kooperatív technikák, mozgás-zene összekapcsolása, szülőkkel való partneri együttműködés.

Egyéni haladási ütemet segítő differenciál tevékenység szervezés. A differenciálás során az egyéni különbségeket vesszük figyelembe, biztosítjuk a különböző haladási ütemű gyermekek részére a rugalmas időkeretet és az egyénre szabott tevékenységeket.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- A tevékenységre épülő tapasztalatszerzés folyamatos, egymásra épül, nap mint nap ismétlődik, összefüggéseiben a gyermek számára követhetővé, alkalmazhatóvá válik.
- Az óvónő által szervezett tanulási alkalmak játékidőben zajlanak, korcsoporttól és tartalomtól függően kötött vagy kötetlen formában. Az egyes tevékenységi területek a napi gyakorlatban nem határolódnak el egymástól, komplex tevékenységek formájában történik a témakörök feldolgozása, párhuzamosan szerveződő lehetőségekben.
- Egyéni és mikrocsoportos formában történik egy-egy témakör sokoldalú feldolgozása, így figyelemmel tudjuk kísérni a gyermekek egyéni fejlődési ütemét.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Minden gyermek a maga módján a maga ütemében a saját képességei szerint fejlődik, eléri fejlődése optimumát.
- Kialakul feladattudatuk, koruknak megfelelő figyelemkoncentrációjuk.
- Gondolataikat képesek érthetően szavakban, mondatokban megformálni.
- Kialakul reális énképük.
- Felismernek konkrét összefüggéseket, ok okozati viszonyokat.
- Többféle megoldásra törekszik a problémamegoldásnál.
- Önálló megfigyeléseket végez.
- Önálló a begyakorolt feladatok megvalósításában.

6.8 Munka jellegű tevékenységek

Alapelveink:

- A személyiség fejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység- az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
- A gyermek munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység, a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának, fontos lehetősége.
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt munka végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normál értékek, szabályok kialakulásához vezet.

Cél:

- Olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása a gyermeki munka megszerettetésén keresztül, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatait, kötelesség teljesítését, a környezethez való viszonyát.
- A munka jellegű tevékenységek során erősödjön kötelességtudatuk.

Feladat:

- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő, folyamatos, konkrét, reális, értékelést igényel.
- A belső igény és pozitív hozzáállás kialakítása a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- A munkatevékenység játékos jellegének fenntartása.

- Lehetőség, hely, idő biztosítása az önkiszolgálásra, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkára (testápolás, öltözködés, étkezés) a csoport érdekében végzett munkákra, heti munkanaphoz.
- A munka megbecsülésére nevelés, pozitív megerősítéssel, differenciált értékeléssel.
- A munkavégzéshez szükséges életkoroknak megfelelő eszközök biztosítása.
- Úgy szervezzük a tevékenységet, hogy a gyermekek sokszínű tapasztalatot szerezzenek a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról.
- Munkafolyamatokban eszközök neveinek, konkrét cselekvéseknek nyelvi gyakorlása, illetve az eszközök tájnyelvi megismertetése.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- Balesetmentes környezet, motiváló eszközök biztosítása a munkatevékenység során.
- A gyermek egyéniségének, munkatempójának figyelembe vétele.
- A munka állandóságának és folyamatosságának biztosítása.
- A Különböző munkafajták fokozatos bevezetése, figyelembe véve a gyermek életkori sajátosságait, csoport összetételét.
- Korosztályonkénti szokás- szabályrendszer felállítása, betartatása.
- A környezeti kultúrához tartozó munkafajták megismertetése.
- Játéktevékenységből indított indirekt irányítás, példamutatással.
- Beszédhelyzetek teremtése a munkatevékenységek közben.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Szívesen kapcsolódnak be, önként vállalják a munkában való részvételt.
- Megtanulják a munkavégzés pontos menetét, felismerik, hogy a részmozzanatokat nem lehet felcserélni.
- Megbecsülik mások munkáját, a közös tevékenység.
- alatt tudnak egymáshoz alkalmazkodni, pozitív viszony alakul ki bennük a munkához.
- Tapasztalják, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- A gyerekek tudják, hogy mikor végeznek hasznos, eredményt létrehozó munkát.
- Szívesen közreműködnek a környezet, a növények és állatok gondozásában.

- Ismerik a szerszámok és munkaeszközök használatát, tárolási helyét, nevét.

6.9 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Gyermkeink belső érése valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben, majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Az iskolakezdéshez szükséges feltételek: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.
  - A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait, az iskolába kerülő gyermekekkel szemben. A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett

pedagógiai munka mellett érhető csak el a kívánt fejlettségi szint. A gyerek személyisége harmonikusan fejlődik.

7. Az óvoda hagyományos ünnepei

Alapelveink:

- A mindennapok forgatagában lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára az ünnepek alkalmával, érzelmi feltöltődésre, kikapcsolódásra társas kapcsolataik ápolására, családi kapcsolataik erősítésére, esztétikai élményszerzésre.
- Nevelő munkánkban fontosnak tartjuk a közös élményre épülő közös tevékenységeket.
- Az ünnepek rendezvények előkészületeiben, megformálásában, fontosnak tartjuk az egyéni képességfejlesztést. Ezen alkalmak lehetőséget teremtenek tágabb környezetben is a másság elfogadására.
- A programokat a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva szervezzük, betekintést biztosítva az érdeklődők, legfőképpen a szülők számára.

Cél:

- Hagyományok ünnepek megismerése, közös élményszerzés.
- Hazánk kultúrájának megismertetése, ápolás.
- Nevelő munkánk hatékonyságának növelése.

Feladat:

- Ünnepek és hagyományok értékeinek megőrzése, méltó ünneplésének megszervezése csoport szinten illetve szülőkkel.

A megvalósulás folyamata, a feltételek megteremtése:

- Nagycsoportosok átkísérése a tanévnyitóra az iskolába.
- Mikulás: ünnepvárás, készülődés, élménynyújtás.
- Magyar Népművészet Hete, Nemzetiségek hete.
- Advent: ajándékkészítés, adventi hangulat megteremtése, adventi koszorú, ajándékozás.
- Farsang: teremdíszítés, beöltözés, húshagyó kedd, SZK bál, tánc, farsangi lakoma

- Húsvét: tojásfestés, locsolkodás, ajándékkészítés, hagyományok felelevenítése
- Anyák napja: ajándékkészítés, vers-ének tanulás, meghitt léggör
- Májusfa állítása, májusfa kitáncolás
- Búcsúzás: az év során tanultakból műsor bemutatása
- Ballagás: iskolába menők elbúcsúzása kis műsorral
- Gyermeknap: játékos vetélkedők, versengések
- Nemzeti ünnepünk, Március 15: megemlékezés, kokárda-, zászló-készítés
- Születésnap, ajándék készítés, kis ünnepség
- A környezeti kultúrához tartozó „Zöld jeles napok” megszervezése
- Pedagógiai projektet szervezünk minden évben, változatos témával. A konkrét tartalom az éves munkatervben rögzítve.
- Témahét szervezése, változatos témával. A konkrét tartalom az éves munkatervben rögzítve.
- Barkácsolás, népi játékok készítése terményekből, többféle ábrázolási technika felhasználásával.
- Énekes játékok, körjátékok, mozgásos játékok, versek-mesék, mondókák.
- Betakarítási fesztivál.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyerekek aktívan részt vesznek a készülődésekben.
- Örülnek az ünnepeknek, az ajándékozás örömeinek.
- Öltözetükkel megtisztelik egymást és az ünnepet.
- Kialakul az ünnepekhez szükséges megfelelő magatartásforma.
- Szívesen dolgoznak a csoport érdekében.
- Az ünnepekre való készülődés elősegíti a közösségi érzés kialakulását.
- Az ismert énekes játékok, körjátékok, versek-mesék, mondókák önálló előadása.
- Ismerik a „Zöld jeles napok” tartalmát, célját.
- Megtanulják óvni, szeretni a természetet, környezetüket.
- Erősödik, fejlődik érzelmi intelligenciájuk, erősödik hazafias érzelmük.

8. Inkluzív nevelés

Inkluzió az a befogadó légkör és eljárás rendszer, ahol mindenki függetlenül egyéni sajátosságaitól megtalálja a helyét.

Alapelveink:

- Biztosítjuk a rugalmas befogadó óvodai környezetet és az egyenlő hozzáférést.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára megteremtjük a lehetőséget szakemberek segítségével, hogy személyiségük megfelelően fejlődhessen. Az SNI-s gyermekek is egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek, mint bárki más. Önmaguknak is kell cselekedni önmagukért. Pedagógusaink segítenek a feltételek megteremtésével. Az SNI gyermeknek joga van sajátosságaihoz az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt. Joguk van életkoruknak, és egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten tisztában lenni saját állapotukkal, jogaikkal, lehetőségeikkel.
- Migráns gyermekek esetében lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét. Nyitott és megértő viselkedés kialakítása a célunk, a más ajkúak nyelve és kultúrája iránt.
- Biztosítjuk a pedagógiai környezet feltételeit
  - ✓ Termeink elrendezésében törekszünk a kuckósításra, tevékenység szerinti sarkok kialakítására
  - ✓ Olyan tevékenységeket biztosítunk, amelyek párhuzamosan jelen vannak.
  - ✓ Célunk a kompetenciák erősítése.
  - ✓ Képesség szerinti differenciálásra törekszünk.
  - ✓ Mérés, értékelés -szummatív mérés helyett nyomon követéses-, önmagához viszonyított fejlesztő mérés alkalmazása (mérés=megismerés, tervezés, fejlesztés)
  - ✓ Pedagógusaink, mint szervezők, segítők vesznek részt az óvodai nevelésben
  - ✓ Biztosítjuk a játék, szabad játék, objektív és szubjektív feltételeit.
  - ✓ A szabadság és a rend egyensúlyára törekedve alakítunk ki szokásokat. Általános és egyéni elvárásokat is megfogalmazunk.

- ✓ Olyan technikákat alkalmazunk, amelyekben a gyermekeknek lehetőséget biztosítunk gyermek társaik segítésére.
- ✓ A helyes önértékelés kialakítására törekszünk, mert a saját magában megerősített gyermek képes másokra is gondolni.
- Minden gyermek különböző, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelnünk, fejlesztenünk.
- Óvodánk változatos tevékenykedtetéssel az esélyegyenlőség elvének érvényesítését szolgálja.
- Enyhíti, fékezi a társadalmi különbségek mechanikus leképeződését, átörökítését.
- Egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk.
- Törekszünk a kirekesztés, előítéletes kiszorítottság megszüntetésére.
- Széleskörű együttműködésre törekszünk a gyermek esélyeinek növelése érdekében (gyerek-gyerek, szülő-szülő, gyerek-pedagógus, szülő-pedagógus, szülő-szakember, pedagógus-szakember)

8.2. Differenciálás

A sajátos nevelési igényű, és különleges figyelmet igénylő gyermekek integrációjának megoldása óvodai nevelésünk kiemelt feladata. Olyan tevékenységrendszer, szervezeti kereteket, módszereket alkalmazunk, működtetünk, mely valamennyi hátrányos helyzetű, nemzetiségi, halmozottan hátrányos helyzetű vagy migráns gyermek esélyegyenlőségét szolgálja. El kell érünk, hogy a kisgyermekek képességkibontakoztatása, értékeinek köre, esélyeik lehetősége növekedjék. Ez a fejlesztő program minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembe vételével az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előremozdításáról szóló törvényt.

8.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek

Tehetség:

- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, nyelvi stb.)

- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés:

- A tehetség felismerése:
  - a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés /tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik
  - a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet
- A tehetségfejlesztés módjai:
  1. gyorsítás, léptetés (a tehetségesek egy év alatt több év anyagát végzik el)
  2. elkülönítés, szegregáció (külön tanulnak, más tehetségesekkel)
  3. gazdagítás, dúsítás (a tehetséges gyermekek a normál oktatásban tanulnak, de a tanulás bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában vagy az óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben)

Óvodánkban egyénileg igénybe vehető szolgáltatásaként lehetőség nyílik a játékos német nyelv tanulására.

8.4. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése

Cél:

Az óvoda körzetében lévő valamennyi 3 éves halmozottan hátrányos helyzetű gyermek beóvodázása valósuljon meg; együttműködő partneri kapcsolat kiépítése a szülői házzal, gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokkal, szakmai- és szakszolgálatokkal, általános iskolákkal, Német Nemzetiségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel, annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése valósuljon meg; hatékony óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk- a gyerekek rendszeres óvodába járása mellett-, hogy iskolaéretté váljanak, és egyenlő eséllyel várják az iskolakezdet.

Tartalmi elemek:

- Szervezési feladatok

- Nevelőtestület együttműködése
- Pedagógiai munka kiemelt területei
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen a gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, védőnői hálózat, szakmai szolgáltatók.
- Német Nemzetiségi Önkormányzat, civil szervezetek
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség

8.5. Sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása, fejlesztése

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Cél:

Egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek inkluzív és integrált nevelésének megvalósítása oly módon, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel. Óvodánk a szakember által integrálásra javasolt gyermekek nevelését vállalja. Az óvodai előjegyzéskor kérjük a kisgyermekek jelenlétét. Ekkor a szülőtől elkérjük a meglévő orvosi, szakorvosi véleményt, diagnózist a kisgyermekről.

Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbözősége, sajátos nevelési igénye, akkor a következő eljárásrend szerint történik a befogadás:

Óvodapedagógusok feladata:

- a kisgyermekről anamnézis felvétele;
- megfigyelésre, mérésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel;
- az óvodapedagógusok- szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása;
- szakvélemény kérése (Nevelési Tanácsadó, Ideggondozó, Szakértői Bizottság)
- egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján;
- szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön és továbbképzés.

Az óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI gyermekekhez, illetve a csoportban való jelenlétükhöz. A szülők, a gyermekcsoport, a dajka felkészítése szükséges az ilyen gyermekek fogadására. Türelem, megértés, segítség, támogatás jellemezze a befogadás utáni állapotot. rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének módszertani szempontjai:

- A nevelési-fejlesztési feladatait a nevelési terv, illetve a személyiségnapló tartalmazza, a feladatokat az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük;
- A fejlődés, nyomon követés területei, módszerei megegyeznek a többi gyermekével
- Együttműködés az SNI gyermekek szüleivel kapcsolat rendszer kiépítése a specialistákkal,
- A Szakértői Bizottság véleményének, fejlesztési javaslatainak alkalmazása
- Az élmények és tapasztalatok felhasználása a fejlesztésben
- Törekedni kell a szükségleteik maximális kielégítésére
- A gyermekek fejlesztése 3 irányú: tevékenységorientált, spontán, feladatorientált
- Képességkultúrára épülő egyéni bánásmód, differenciálás, feladatorientált fejlesztés.

Műveltség tartalmakba beépített feladatok

Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb „csatornáját” használja tevékenységei során. A feladat és a személyes élmény integrálása valósuljon meg a fejlesztés során.

Játék

A gyermeki fejlődés velejárója a játék, amely a gyermek élményeit, vágyait dogozza fel, amelynek során ismereteket szerez szűkebb- és tágabb környezetéről. Az értelmi sérült gyermek legfontosabb tevékenységű formája a játék, az örömszerző játékos tevékenység. A játék során a gyermeknek lehetősége nyílik átismételni a látott, hallott, tapasztalt dolgokat, rögzíteni az ismereteket. A közép súlyosan értelmi fogyatékos gyermek játékát fejlettségi szintje határozza meg, legtöbb esetben a gyermek játéka a rakogatás, pakolás, dobálás, szájba vétel a jellemző. Hiányzik a kíváncsiság, a kreativitás, az alkotókészség, a kezdeményezés, igénylik a felnőtt segítségét, irányítását. A játékot semmilyen más tevékenységi formával nem lehet helyettesíteni.

A játék célja, feladatai:

- a játékkedv felkeltése
- játékeszközök megismerése
- adekvát játékhasználat megtanítása
- spontán játék kialakítása
- gyakorlási lehetőség biztosítása elemi játék cselekvésre
- funkció, konstrukciós és szerepjáték kialakítása
- közösségi szokások kialakítása
- utánzáson alapuló cselekvések megismerése

Vers, mese

A mondóka, vers, mese hallgatása a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme. A gyermekek számára örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség. A versek, mesék világa az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszköze. A beszélni tanuló gyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok alapján spontán, játékos módon alakítja a nyelvet. Ezekhez a spontán tevékenységekhez legközelebb a mondókák, a dúdolók állnak. A mondókák hangokhoz, mozgáshoz és érzelmileg a gyermekkel foglalkozó személyhez kötődnek, amelyek gyakorlása, rendszeres ismétlése során elérhetjük, hogy a gyermek megkedvelje a ritmusokat, mozgásokat és egy idő elteltével utánozza azokat. A mondókákból bontakoztathatjuk ki a verseket, amelyeknél itt is a ritmus és a hangzás

az elsődleges. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek képek, képeskönyvek nézegetésével, a mondókák, ritmusos versikék mondogatásával kép be a mesék, mesekönyvek világába. A versek, mesék összekötése fontos a játéktevékenységgel, a dramatizálással, amelyekhez különféle bábokat használunk fel. Esetenként több csatornát is alkalmazunk a gyermek képességeihez mérten.

Foglalkozás célja, feladatai:

- beszédkedv felkeltése, beszédindítás
- megfelelő motiváltság szintjének fenntartása
- kapcsolatteremtő játékok
- hallási figyelem felkeltése
- hangutánzó gyakorlatok
- artikulációs készségek kialakítása, fejlesztése
- ritmusérzék, beszédértés fejlesztése
- passzív, aktív szókinccs fejlesztése, bővítése
- az értelmi szintnek megfelelő mondókák, versek, mesék megismerése
- nyelvi jelek befogadása, feldolgozása
- szociális kapcsolatok felvétele, kialakítása

Ének, zene, énekes játék

A gyermekek életét végigkíséri a zene, az ének. A zene nyugtatóan hat, figyelemfelkeltő, motiváló szerepe van. A zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását, szoros kapcsolatban áll a beszéddel, a gyermek számára különös erővel bír az érzelmi hatása. A mozgáshoz kötött dalokkal a közös játék örömét alapozhatjuk meg. Az énekes-mondókák napi szinten történő alkalmazásával a helyes beszédritmus, a hanglejtés, a ritmusfejlesztés gyakorlására nyílik lehetőségünk. A gyermekek hanggal irányítva sok mindent megértenek, ha nem is beszélnek, felkelthető a beszédkedvük, kommunikációra készíthetők, amelyek jelzés értékűek. A gyermeket zörejek, zenei hangok tömege veszi körül, maguk is keltenek zörejeket játékaik során. A hangszerek is fontos szerepet töltenek be az óvodai életben, a gyermekek maguk is megszólaltatják. Alkalmazzuk a Veronika zeneprojekt játékait.

A zene, a ritmus felold, örömet kelt. Az éneklés, a mozgáshoz hasonlóan legyen mindennapos tevékenység!

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a zenehallgatás, aktív zenélés iránt
- környezetük hangjainak megfigyelése
- ritmusérzék alakítása
- hangforrás megkeresése
- hangkeltés különböző tárgyakon
- egyszerű ritmushangszerek megszólaltatása
- utánzásra késztetés
- zene, játék, mozgás, beszéd összekapcsolása
- a gyermek érzelmi életének alakítása, gazdagítása

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás elsődlegesen kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, létrehoz, amelynek során az örömteli cselekvés, az önálló munka a fontos. A gyermek mindezen tevékenységekre önállóan még ne képes, a saját képességeihez mérten meg kell ezekre tanítani. Konkrét, megfogható tárgyak megragadására képes, ezáltal a tevékenységre, az alkotásra felnőtt irányítására, segítségére van szükség, fontos gyakorlatban bemutatni az elsajátítandó folyamatot. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermeket abban, hogy a tárgyak tulajdonságai között észrevegye az egyszerű összefüggéseket. Más-más mozdulatokat igényelnek a különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása, használatuk során különböző mozdulatokat kell alkalmazniuk. Különböző fejlesztő játékokkal tudjuk ügyesíteni a finommotorikájukat, gyurmázással, festéssel, rajzolással, tépéssel bontakoztatjuk ki alkotó kedvüket. A különböző anyagokkal történő manipuláció során szükséges eljutnunk arra a szintre, hogy képességeikhez mérten örömeiket leljék saját alkotásaik létrehozásában.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése az ábrázolás iránt
- finommotorika fejlesztése
- kézhasználat ügyesítése
- szem-kéz-mozgáskoordináció kialakítása

- ábrázolás eszközeinek, különböző technikák megismerése
- helyes ceruzafogás kialakítása
- testséma fejlesztése
- téri tájékozódás fejlesztése

Mozgás

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit, kedvező hatással van az idegrendszerre, fejlődnek az értelmi, szociális képességek. A mozgás örömforrás, biztosítja a gyermek motiváltságát. A gyermek mozgása eltérő fejlődést mutat az ép társaikhoz viszonyítva. Mozgásukra jellemző az ügyetlen, kevésbé harmonikus, bizonytalan mozgás, járás. Nagymozgásaik összerendezetlenek, finommozgásaik fejletlenek, kialakulatlanok. A rendszeres mozgásos foglalkozások fejlesztik a gyermek testi képességeit, ügyességét, állóképességét, fontos szerepet tölt be az egészség megóvásában.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- alakuljon ki a mozgásigénye
- alapmozgások kialakítása, gyakorlása
- utánzókézség fejlesztése
- lelje örömét a mozgásban
- testséma kialakítása
- mozgásos önállóság fokozása
- játékos formában történő általános izomerősítés
- térbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztése

Külső világ tevékeny megismerése

Ezen gyermek esetében hiányzik a természetes kíváncsiság, ezért a környezetével való kapcsolat felvételére és megismerésére mindig felnőtt segítségére van szüksége, általa valósul meg a közvetlen környezetében történő tájékozódás. A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni csak konkrét tárgyakkal, cselekvésbe ágyazottan képesek. A megismerés minden mozzanatát a közvetlen környezetből kell indítani és a gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira kell alapoznunk. Elemi szintről kezdjük az

ismeretek átadását, egyszerű feladatokkal, amelyeket a gyermek már biztosan meg tud oldani, apró lépésekre bontjuk a témákat. A természeti és társadalmi környezet megismerése során szükséges, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek a képességeikhez mérten, amelyhez a különböző érzékszerveket, mozgást, játékot fontos beépítenünk. Mindezen ismeretek megszerzéséhez ki kell alakítanunk a megértő, befogadó környezetet, biztosítanunk kell a játékos feldolgozás lehetőségét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a szűkebb-tágabb környezet iránt
- közvetlen környezetük elemi szintű megfigyelése
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása
- kialakult közlési formák alkalmazása, fejlesztése
- figyelem, emlékezet, megfigyelőképesség, gondolkodás fejlesztése
- természet szeretetére, óvására nevelés

Munka jellegű tevékenységek

A munka a többi tevékenységi formához hasonlóan játékos jellegű, az örömteli játék hatja át a feladatát végző gyermeket. A munka során konkrét cél kerül előtérbe és a gyermek a tevékenységét a felnőtt, külső irányítása mellett végzi. A munka során a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat szerez környezetéről. A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen végeznek egyszerű tevékenységeket „segíthetnek” a felnőtteknek vagy társaiknak. Az egy-egy mozdulatot igénylő „hozd ide!” , „vedd fel!” feladatoktól fokozatosan jutunk el az összetett tevékenységek végzéséhez. Elsődleges a gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgálási teendők megtanulása.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- önkiszolgálásra nevelés /étkezés, tisztálkodás, szobatisztaság, öltözés, vetkőzés, önálló feladatok/
- legyen együttműködő önkiszolgálásnál
- önállóság elérésének kialakítása képességeikhez mérten

- napirend kialakítás, elfogadása
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- hagyományok, ünnepek kialakítása

Tanulás

Az óvodás korban a tanulás és a játék nem különíthetők el egymástól. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. A tanuláshoz meg kell keresni az egyéni adottságokat figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. A tevékenységi formák a gyermek számára olyanok legyenek, hogy az minimális erőfeszítést igényeljen a gyermektől, de játékosan és sikerrel megtudja oldani. A sajátos nevelési igényű gyermek tanulása egyrészt spontán történik, de lényegében játékos formában megszervezett tevékenységek. A tanulás szerves részét alkotja a nevelés folyamatának, amely alapját képezi a gyermek és a vele foglalkozó felnőtt kölcsönös kapcsolatának. A játékos tanulás áthatja az óvodai nevelés foglalkozásainak minden területét, a képességek, a magatartás, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzés egyaránt magába foglalja. A tanulás folyamat során nagy szerepet tulajdonítunk az utánzásnak. Sok esetben a csecsemő és kisgyermekkorai fejlődés hiányosságait próbáljuk meg pótolni azokon a területeken is, amelyek nem tartoznak az óvodai nevelés programjába. A gyermekek továbbhaladási lehetőségeit tekintve szükséges az alapok hiányának pótlása. A tanulás módszereinek alkalmazásakor figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait és értelmi fogyatékoságának mértékét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- ismeretszerzés módszereinek, eszközeinek megismerése
- biztonság és kölcsönösség megtapasztalása, megteremtése
- együttjátás, együttélés megismerése
- értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése
- ismeretek alkalmazása
- érzelmi élet gazdagítása
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Beóvodázási körzetünk infrastrukturális változása (ipari parkok, bevásárlóközpontok között) teljes mértékben kihatott a népesség, lakosság összetételére, életkörülményeik, a szociokulturális környezetük változásaira. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya nem számottevő. Esélyegyenlőség növelése érdekében a gyermekek már 3 éves kortól kerüljenek be az intézményi nevelésbe.

Az Óvodai Fejlesztő Programunkban való részvétel mellett a tehetséggondozás is kiemelt szerepet kap.

Alapelvek:

Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a rendelkezésünkre álló adatok, tények és eddigi értékeink alapján az alábbi alapelvek, feladatok, felelősség megállapítására került sor.

Óvodánk célrendszere egyöntetűen kiemeli a gyerekek megismerését, elfogadását, képességszintre épülő fejlesztést, a tehetség gondozását, a kompenzációt, felzárkóztatást. A csoportszobák felszereltsége megfelelő a program előírásainak, biztosított a szakember ellátottság. Az óvoda a legfontosabb feladatának tartja a szülői házzal való szoros kapcsolatot, a szülőbevonás által. A szociális segítség (gyermekjóléti és családsegítővel való napi kapcsolat) tovább erősíti a családok működőképességét. A részben osztott vegyes csoportok működése erősíti a bizalmat, kapcsolatot a szülői ház és az óvoda között. Az esélyteremtés egyik lehetősége az egyéni fejlesztés, játszóházi programok, szülőkkel történő egyeztetés, fejlesztő pedagógus alkalmazása kapcsán. A nevelési programunkban kiemelt az élményszerzés biztosítása. Mindez növelik a H.H. és H.H.H. gyermekek esélyeit, hogy értékeikkel tisztában legyenek, legyen véleményük, legyenek határozottak, és minden élethelyzetben találják fel magukat.

Cél:

A meggyőzés, a bizalom erősítése a nyitott óvoda által, fontos a program gyermekközpontúságának, a családias, hangulatos légkör bemutatása.

Általános feladatok:

- Beiratkozás előtt nyitott óvodai hét keretében a szülők betekintést nyerhetnek az óvodai életről, a játszóház pedig a gyermekek részére szóló ismerkedési lehetőség az óvodai élettel.
- Az előjegyzés napján a szülőt a kisgyermekkel együtt fogadjuk. Ekkor nyilatkozhat önkéntesen a szülő a halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, valamint tájékoztatjuk a nyilatkozat előnyeiről, a lehetőségekről.
- A tanulási folyamatban az egyéni ill. mikrocsoportos foglalkozások a döntési, választási lehetőség biztosítása mellett a differenciált egyéni fejlesztést valósítják meg.
- Minden tanköteles, visszamaradó gyermek egyéni fejlesztésben részesül, ill. ha nincs ilyen a csoportban, akkor a részképesség hiánnyal rendelkező gyermekek közül 2-2 gyerek egyéni fejlesztését biztosítani kell.
- Bemeneti (év eleji) és kimeneti (év végi) mérések folytatása a meglévő mérőeszközök segítségével megállapított fejlesztendő területek beépítése a nevelőmunkába.
- A gyermekek fejlesztésében az egyéni, mikrocsoportos v. szociocsoportos fejlesztés a hátrányok csökkentése, ill. tehetségfejlesztés tekintetében fontos.
- A gyermekek neveltségi szintjének fokozása oly módon, hogy a szokás és szabályrendszer megalkotásába bevonjuk őket, így értékeli önmaguk és társaik munkáját, tevékenységét. Testi fenytést /nyakon legyintést sem/ megszegyenítést, terrorizálást, etnikai hovatartozás miatti előítéletet nem alkalmazhatnak a dolgozók.
- A projektrendszer működtetésében törekedni kell arra, hogy a gyermekek érdeklődése legyen az alap (mit akarnak megtudni), majd ellenőrizzük, hogy mit tudtak meg, és mire használják ezt a tudást.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát.
- Minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során
- a gyermeki jogok gyakorlása során
- felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosítása,

- gyermekcsoportban történő elhelyezéskor
- hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosítása.

10. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Cél:

- A kedvezőtlenebb szociális körülmények között élő gyermekek számára az életben való boldogulás érdekében esélyegyenlőségének biztosítása.
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, sajátos nevelési igényű és bármely okból fejlődésében akadályozott gyermekek védelme, segítése, nevelése.
- Tehetséggondozás, a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése.
- Az óvodánkba járó gyermekek testi és lelki védelmének biztosítása a családi és az óvodai életben is.
- A gyermeki jogok, mint alapérték érvényesítése.
- Integráció biztosítása.

Feladat:

- A gyermekeket érő károsító hatások elhárítása. Folyamatos megelőző intézkedések.
- Óvodásaink problémáinak felismerése, lehetőség szerint kezelése, orvoslása.
- Prevenációs feladatok:
  - ✓ Hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének elősegítése, óvodai hiányzások csökkentése.
  - ✓ A család szociokulturális hátterének feltárása.
- Prevenációs és korrekciós feladatok:
  - ✓ A tanköteles korú gyermekek hiányzásainak figyelemmel kísérése, szükség esetén fogadóóra, családlátogatás, jegyző irányában bejelentés.
  - ✓ A gyermekek megfigyelése, fejlettségi állapotának felmérése, hiányosságok elmaradások feltárása, fejlesztése, szükség esetén szakemberek bevonása.
- Óvó, védő feladatok:
  - ✓ Egészségügyi szűrővizsgálatok beütemezése, megszervezése, előkészítése.

- ✓ Szociális szolgáltatások szervezése.
- Balesetvédelmi feladatok:
  - ✓ Balesetvédelmi előírások betartása, betartatása
  - ✓ Biztonságos környezet kialakítása
  - ✓ Gyermekek, felnőttek balesetvédelmi oktatása
- Szociális feladatok:
  - ✓ Szociális kedvezmények, ellátások biztosítása.
  - ✓ Tájékoztatás a szociális ellátások igénybevételének lehetőségeiről.
- Korrekciós feladatok:
  - ✓ Megfigyelések és felmérések tapasztalatai alapján fejlesztési tervek készítése, egyéni fejlesztés a gyermek egyéni sajátosságai alapján.
  - ✓ Partnerkapcsolatok kialakítása, ápolása (szülő, CKÖ,...).
  - ✓ Előadások, tájékoztatók szervezése a szülők részére.
- Speciális feladatok:
  - ✓ Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának elősegítése.
  - ✓ Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációja.
  - ✓ Kiemelkedő képességű gyermekek nevelése, tehetséggondozás.
  - ✓ Partneri kapcsolatok kiépítése, fenntartása.

Baleset megelőzés feladatai, pedagógiai tevékenység tartalma:

- A balesetek elkerülése érdekében tájékoztatjuk a „gyermekeket életkori sajátosságaikhoz igazodva” egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges szabályokról.
- Gyermekbalesetek esetén a szükséges intézkedéseket megtesszük.
- Az udvari játékokat, játékszereket a játszótér ellenőrzési napló bejegyzései alapján ellenőrizzük, hiba esetén megoldjuk a javítást.
- Kirándulás előtt, autóbusz igénybevétele esetén beleegyező nyilatkozatot íratunk alá a szülőkkal.

Intézményvezető gyermekvédelmi feladatai:

- Törvényi előírások betartatása.
- Óvó-védő intézkedések megszervezése.
- Gyermekvédelmi munka összehangolása, gyermekvédelmi felelős munkájának ellenőrzése.
- Egészségügyi vizsgálatok megszervezése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beóvodázásának, óvodai hiányzásainak figyelemmel kísérése.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok nyilvántartása, vezetése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek feltérképezése óvodai körzetünkben
- Éves gyermekvédelmi munkaprogram elkészítése.
- Kapcsolattartás gyermekjóléti szolgálattal, óvoda orvosával, védőnővel.
- Gyermekvédelmi tevékenység összehangolása óvodán belül.
- Nyilvántartás vezetése hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről, és a szükség esetén megtett intézkedésekről.
- Szükség esetén családlátogatás, környezettanulmány készítése

Óvodapedagógusok kiemelt feladatai:

- Családlátogatások elvégzése, indokolt esetben környezettanulmány készítése.
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása, a gyermekek esetében tapasztalt problémák feltárása, esetleges kezelése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfigyelése, felmérése, a tapasztalatok alapján fejlesztési terv készítése, felzárkóztató fejlesztése.
- Egyéni fejlesztés, differenciálás, szociális érés elősegítése, kognitív képességek fejlesztése.
- A gyermekek fejlettségéről feljegyzések készítése, szülők tájékoztatása, fogadóóra, családlátogatás keretében.
- Balesetek elkerülése érdekében magatartási szabályok elsajátíttatása, tudatosítása.

- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkal, partnerségi kapcsolat kialakítása, építése a gyermek érdekében.
- Családok segítése, tájékoztatása.

11. Az óvoda kapcsolatrendszere

Alapelvünk:

- Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket óvodánk, illetve a család teremt meg. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában nyitottak és kezdeményezők vagyunk.
- Kapcsolatot tartunk a kisebbségi önkormányzattal, szervezetekkel.
- Óvodánk az óvoda iskola átmenet sikeres megvalósítását a következő folyamatban éri el:
  - Gyermekbepfogadása
  - A nevelés, személyiség- képességfejlesztés
  - Az iskolai befogadás támogatása
- Az iskolai élet megkezdésének támogatását az óvoda iskola átmenet munkacsoport koordinálja, segíti. A gyermekek fejlődésének után követése céljából az óvoda tartalmas kapcsolatot épít ki a környező iskolákkal.
- A tanulási, szociális és nevelési nehézségekkel küzdő gyerekek nevelését komplex állapotfelmérés után egyéni fejlesztési terv alapján integráltan végezzük.

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése érdekében, óvodánk a szociális ellátó rendszerrel, az óvodán kívüli szervezetekkel aktívan együttműködik.

Cél:

A közvetlen és közvetett partnerek igényeinek feltérképezése elvárásaiknak megfelelő működés a minőségbiztosítás eredményeinek figyelembevételével.

Feladat:

- Folyamatos kapcsolattartás, információ csere, konzultáció
- Az elvárások, igények felmérése.
- Jó munkakapcsolat kialakítása, és fenntartása a gyermekek érdekeit szem előtt tartva.

Tartalom:

Közvetlen partnerek

- Gyermekek
- Szülő, család
- Munkatársak
- Fenntartó
- Általános iskola

Közvetett partnerek

- Kisebbségi önkormányzat
- Szponzorok, támogatók
- Szakszolgáltatók
- Szakmai szolgáltatók
- Művelődési intézmények

11.1 Az óvoda közvetlen partnerei

11.1.1 Gyermekek

Cél:

- A gyermek az óvodában, az óvodapedagógusokban és óvodai dolgozóknál természetes támaszra találjon.
- Fontos, hogy pozitív, kedvező hatások ériék.

- A gyermeknek váljon igényévé a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor legyen lehetősége arra, hogy egyedül is tevékenykedhessen.
- Biztonságot nyújtó, következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer kialakítása.
- Adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása.
- Gyermek környezettudatos viselkedését megalapozzuk.

Feladat:

- Gyermeki jogok tiszteletben tartása
- Gyermek egyéni sajátosságainak figyelembe vétele, egyéni bánásmód kialakítása.
- A beszoktatási időszak zökkenőmentes megszervezése.
- A gyermek biztonságérzetének kialakítása.
- Meleg, szeretetteljes, derűs, nyugodt légkör kialakítása.
- Új, változatos tevékenységformák biztosítása, közös élmények nyújtása, rendezvények szervezése.

Kapcsolattartás formák:

- Ismerkedési délelőtt
- Családlátogatás
- Folyamatos befogadás
- Állandó óvónői aktív jelenlét az óvodai nevelés időszakában
- Közös tevékenykedés
- Kiscsoportos foglalkozás
- Egyéni foglalkozás
- Közös rendezvények– ünnepek, kirándulások

11.1.2 Kapcsolat a családdal

Együttműködés alapelvei:

- Az óvoda folyamatosan tájékoztatja a szülőket óvodás gyermekük fejlettségének aktuális szintjéről, a fejlesztési lehetőségekről.
- A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása.
- Tiszteletben tartjuk a család szokásait, hagyományait.
- Figyelmes, tiszteletteljes, szakmailag kifogástalan színvonalú segítségnyújtás biztosítása elősegíti a bizalomteljes kapcsolat kialakítását.

- A gyermekek érdekeit mindenkor szem előtt tartjuk.
- A szülők jelzéseit problémáikról meghallgatjuk, és diszkrét módon, lehetőségeinkhez mérten segítséget nyújtunk.
- Toleranciával, empátikus magatartással törekszünk a partneri kapcsolat kialakítására a szülőkkel.
- A beilleszkedést, befogadást fokozottan előkészítjük. A kisgyermek leválási nehézségeit megértéssel fogadjuk.
- Törekszünk a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérések csökkentésére.
- Az óvoda céljának tekinti a hátrányok csökkentését, a leszakadás megelőzését.

Cél:

- A családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése.
- A családok szocializációs különbségéből adódó hátrányok kompenzálása.

Feladat:

- Az óvoda kezdeményezi, majd tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.
- A hagyományos kapcsolattartási formák mellett törekszünk a szülői igényekhez igazodó lehetőségek megteremtésére
- Folyamatosan mérjük a kapcsolattartás formáira, tartalmára vonatkozó szülői elégedettséget
- Az eredményeket felhasználjuk a kapcsolattartási formák kiszélesítésében és mélyítésében.
- Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a családgondozás által a meglévő funkciók támogatása, további szakmai támaszrendszer kiépítése- segítők bevonása.
- Az óvodai szocializációs folyamat tervezésénél a bemeneti szinthez képest differenciáltan a fokozatosság elvére támaszkodva határozzuk meg feladatainkat.
- Nyitott óvónői hozzáállás, pozitív attitűd a szülők irányában.
- Információ áramlás lehetőségének biztosítása. Folyamatos kapcsolat a szülői közösség képviselőivel.

Kapcsolattartási formák:

- Befogadás a szülővel (beszoktatás).
- Családlátogatás
- Szülői értekezlet
- Fogadóóra. A HHH-s gyermekek esetén évente legalább háromszor.
- Pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi előadások szakemberek bevonásával.
- Közös kirándulások, ünnepélyek programok
- Nyílt napok
- Szülői klub
- Napi kapcsolat során egyéni beszélgetések
- Kapcsolattartás a szülői közösséggel

Az együttműködés tartalma a kapcsolattartás formái szerint:

Befogadás: A befogadás rendjét egyénre szabottan tervezzük, igazodunk a szülők igényeihez. Segítséget nyújtunk a szülőknek az elszakadás miatti érzelmi feszültség feloldásában a gyermek számára testi és érzelmi biztonságot nyújtó csoportlétkört biztosítunk. A befogadás a későbbi közösségi életet is meghatározza. A gyermek a szülővel együtt, fokozatosan könnyebben megszokja a közösséget. Érzelmileg nagyobb biztonságban érzi magát, a szülőtől való „leválás” kevésbé viseli meg, előbb elfogadja az új környezetet.

Családlátogatás: Célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Lehetőség nyílik a felmerülő problémák megbeszélésére szülők és az óvodapedagógus között. Megbeszélhetik az elkövetkezendő időszak feladatait. A családot csak meghívásra vagy szükség esetén látogassuk meg. Az óvodapedagógus látogatásakor lehetőleg mindkét szülő legyen jelen.

A szülői értekezleten az óvodát, a gyermeket, a szülőket érintő fontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Arra törekszünk, hogy ne egyoldalú tájékoztatás, előadás legyen, hanem inkább oldott hangulatú beszélgetés, melyen meghallgatják a szülők véleményét, javaslataikat.

Fogadóórákon egy előre egyeztetett időpontban tájékozódhatnak a szülők gyermekük fejlődéséről. Az óvodapedagógusok ez alkalommal részletesebb tájékoztatást, tanácsokat adhatnak, közösen értékelhetik a gyermek fejlődését, meghatározhatják a további együttműködést, a feladatokat.

Közös programok, ünnepek

Lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket. A búcsúzó műsor megtekintését a szülők igénylik, ezért lehetőséget adunk egy közösen eltöltött délután keretében erre. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban. A mai nemzedék fontos feladata a hagyományok, népszokások ápolása, értékeinek megőrzése, továbbadása. A nagyszülőket is be kell vonni az óvoda életébe, különösen az ünnepi előkészületekbe. Támaszkodni szeretnénk élettapasztalataikra, képességeikre, feltétlen gyermekszeretetükre.

A nyílt napok szintén olyan kapcsolattartási forma, ahol a szülők betekintheznek az óvodai életbe, a hétköznapiakba is. A Magyar Népművészet Hetén lehetőségük van arra, hogy részt vegyenek az óvodai csoport, a gyermekük óvodai életében.

Szülői Közösség

Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában igen nagy szerepe van. Nemcsak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében. Megvalósítja a szülők közötti ismeretterjesztést. A Szülői Közösség véleményezési jogot gyakorol.

A naponkénti párbeszéd pillanataival lehetőséget adunk a szülőknek, hogy tájékozódjon a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint módja van az óvodapedagógusnak, hogy a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről tudomást szerezzen.

Az éves munkatervben rögzítjük a szülői értekezletek, fogadóórák időpontját. Az óvodapedagógusok a csoportnaplóban havonta megtervezik a feladatokat. Az óvodavezető és az óvodapedagógusok folyamatosan tájékoztatják a szülőket a programokról, feladatokról. Az újonnan érkező óvodások szüleit megismertetjük az együttműködés formáival.

11.1.3 Munkatársak

- Óvodapedagógusok
- Pedagógiai asszisztens
- Dajkák
- Takarító

Cél:

- Pozitív, derűs munkahelyi légkörben, összehangolt, hatékony, magas színvonalú munkavégzés
- Egymásra támaszkodó, segítőkész, együttműködő, összetartó munkahelyi közösség

Feladat:

- A megfelelő munkafeltételek megteremtése, biztonságos környezet kialakítása
- Szakmai továbbfejlődés biztosítása
- Pontos precíz munkavégzés
- Arányos munkamegosztás
- Tisztességes, becsületes, egymást segítő magatartás
- Megfelelő információáramlás biztosítása
- Korrekt ellenőrzés- értékelés

Kapcsolattartási formák:

- Hospitálások
- Külső és belső továbbképzések
- Ellenőrzések, értékelések
- Közös ünnepek hagyományok

11.1.4 Fenntartó, kisebbségi önkormányzat**Cél:**

- Óvodánk szakmai munkájának megismertetése, a színvonalas nevelőmunka elismertetése
- Közvetlen kapcsolat fenntartása a fenntartóval, helyi kisebbségi önkormányzattal és civil szervezetekkel.

Feladat:

- Gazdaságos törvényes működés
- Adatközlés
- Határidők betartása
- Pályázatírás, pályázati elszámolás

- Kapcsolattartás a német kisebbségi önkormányzattal

Kapcsolattartási formák:

- Beszámolók írásban és szóban
- Kölcsönös betekintés az intézmények munkájába
- Állandó információcsere

A helyi Német Kisebbségi Önkormányzattal Az ingyenesen szolgáltatott, német nyelvet játékosan oktató pedagóguson, valamint a polgármester asszonyon keresztül tartjuk a kapcsolatot. Programjaink között szerepel a különböző kultúrák megismerése, melynek keretében megrendezzük a Német nemzetiségi hetet, német testvérvárosunk polgárainak idelátogatásakor. Az önkormányzat tagjai részt vesznek rendezvényeinken, lehetőségük szerint anyagilag is támogatnak minket. Az óvoda óvodapedagógusai, dolgozói rendszeresen részt vállalnak az önkormányzat rendezvényeinek megszervezésében.

11.1.5 Általános iskola

Az együttműködés alapelvei:

- A zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését. Fontosnak tartjuk a párbeszéd megindítását, fejlesztését, a kölcsönös nyitottságot.
- A kapcsolattartást az iskolával az óvodai nevelőunka szerves részének tekintjük. Munkánkat akkor tartjuk eredményesnek, ha a gyermekek örömmel, bizalommal várják az iskolát.
- A hatékonyabb iskolára való felkészítés érdekében szükségessé válik egy Óvoda-iskola átmenetet segítő fejlesztőcsoport, vagy munkaközösség megalakítása, melynek alapja egy együttműködési megállapodás aláírása mellett a gyermekek érdekében egy hatékony együtt gondolkodás és munka a gyermekek esélyeinek növelése érdekében.

Cél:

A gyermekek zökkenőmentes iskolakezdésének elősegítése

Feladat:

- A tanulás alapkészségeinek megalapozása az alábbi képességterületeken: szociális képességek, értelemi képességek, kommunikációs képességek, testi képességek.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása és a mozgás elsődlegessége.
- Szakmai együttműködés kezdeményezése a tanítókkal, a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében
- Szükség esetén szakvélemény kérése a gyermek iskola érettségéről
- Óvodai szakvélemények kiadása, szülői fogadóóra keretében
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra
- Egymáshoz életkorban közel álló részben osztott óvodai csoportok megalakítása.
- Egy hatékonyan együttműködő kapcsolat kiépítése és elmélyítése az óvoda és az iskola között.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, segítése az új intézményrendszerben.
- Az óvoda kiemelt feladata, hogy valamennyi hátrányos helyzetű kisgyermek már három éves korában az óvodába kerüljön, hogy az ott folyó nevelő-gondozó munkával segíteni tudják hátrányaik csökkentését és a sikeres iskolakezdést.
- Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesszük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek, és képesek legyenek az iskolai életmód megkezdésére.
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődéséhez igazított, az egyéni adottságokat, fejlődési ütemet messzemenően figyelembe vevő készség és képesség fejlesztés megszervezése
  - o harmonikus, nyugodt légkör biztosítása
  - o az óvodában kialakított szokások továbbépítése
  - o az óvodai módszerekre, játékosságra, kooperatív tevékenységekre épülő sikeres képesség fejlesztési helyzetek teremtése
  - o gyermekbarát, életkori sajátosságuknak megfelelő esztétikus csoport és osztálytermi környezet kialakítása (mese, játszó, beszélgető sarkok stb.)

- Fontosnak tartjuk a tapasztalatok kölcsönös átadását, a megszerzett információk közös értékelését, az összefüggések keresését, a folyamatos fejlesztés keresésének útját.
  - A segítő megoldások keresése, az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, ami nagyban hozzájárulhat a nagycsoportos gyermekek zökkenőmentes beilleszkedéséhez az iskolába.
- Intézmények közötti munkaközösség megalakítása, amely elősegíti a zökkenőmentes átmenetet.

Kapcsolattartási formák:

- A tanítók fogadása az óvoda személyiség- képesség fejlesztő
- tevékenységnek megismertetése érdekében
- Hospitálás iskolai tanórákon
- Iskolalátogatás a gyermekcsoporttal
- A gyermekek meglátogatása az iskolában
- Közös továbbképzések
- Közös programok
- Az óvónő szülő beleegyezéssel tájékoztatást adhat a gyermek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód lehetőségeiről, az esetleg várható alkalmazkodási nehézségekről.

11.2 Az óvoda közvetett partnerei

11.2.1 Szakmai szolgáltatók, szakszolgálatok:

- Nevelési tanácsadó
- Szakértői bizottság
- Gyermekjóléti szolgálat

Cél:

- A rászoruló gyermekek fejlettségi szintjének megállapítása szakember által, egyéni fejlesztésének beütemezése.
- Megfelelő szakemberek biztosítása a gyermek esélyeinek növelése érdekében.
- Önképzés, szakmai megújulás.

Feladat:

- Szakszerű vélemény kialakítása a gyermek fejlettségéről, ennek dokumentációja, nyomon követés.
- A gyermek megfelelő szakszolgálathoz való irányítása
- Együttműködés kiépítése a gyógypedagógussal, logopédussal, gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel
- Tanfolyamok, továbbképzések szervezése

A logopédus felismeri az óvodások beszédének rendellenességeit, előző nevelési év végén kiszűri őket. A beszédhibás gyermekekkel, heti rendszerességgel foglalkozik.

Kapcsolattartási formák:

- Eseti konzultáció
- Mérések
- Hivatalos megkeresés, információcsere
- Tájékoztatók
- Részvétel a tanfolyamokon
- Előadások nevelőtestületen belül, szakértőkkel, szaktanácsadókkal

11.2.2 Gyermekorvos, üzemorvos, védőnői szolgálat

Az együttműködés alapelvei:

Együttműködési megállapodást kötünk a gyermekorvossal, a Védőnői szolgálattal, mely együttműködések során partnereink vállalják, hogy:

- Segítenek az együttműködési, partnerségi kapcsolat kiépítésében
- Támogatja az intézményt abban, hogy a HHH gyermekek három éves korukban az óvodába kerüljenek.
- Évente egészségügyi szűrővizsgálatot végeznek az óvodában.
- Együttműködik az óvodai hiányzások csökkentése érdekében.
- Részt vesznek az óvodai rendezvényeken, programokon.
- Segítséget nyújt a gyermek egészséges életmódra nevelésre és a gondozási problémák felismerésében, felvilágosító előadások szervezésében.

Cél:

- Az óvodások egészségügyi ellátása, egészség megőrzése, rendellenességek kiszűrése, gyógyítása, szakorvoshoz irányítása

Feladat:

- A gyerekek egészségügyi állapotának figyelemmel kísérése
- Szűrővizsgálatok biztosítása
- Egészségügyi előadások, szakorvosok bevonásával
- Az orvos nyújtson segítséget abban, hogy a gyermekek megismerjék az orvosi munkát és az egészségügyi intézmények funkcióit
- Az üzemorvos gyógyító- megelőző ellátás terén rendszeresen időszakonkénti ellenőrző vizsgálatot, gyógykezelést végez az intézményben

Kapcsolattartási formák:

- Folyamatos információcsere
- Kapcsolattartás a védőnővel, gyermekorvossal
- Orvosi vizit
- Egészségügyi szűrések

11.2.3 Közösségi ház**Cél:**

A gyermekek fejlődését elősegítő kulturális programok, intézmények látogatása

Feladat:

- Látogatások megszervezése
- Előadások szervezése, lebonyolítása
- Könyvtárlátogatás megszervezése nagycsoportosoknak

Kapcsolattartási formák:

- Látogatás a Közösségi Ház rendezvényeire
- Információcsere, tájékoztató

12. A pedagógiai munka dokumentációi

12.1 Az óvodában használt kötelező nyomtatványok

- Felvételi előjegyzési napló
  - Felvételi mulasztási napló
  - Óvodai csoportnapló
  - Óvodai törzskönyv
  - Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény
- Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.
- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva, a tevékenységek fejlettségi szintjét nevelés teljes időszakára kiterjedően.
- Egyéni személyiségnapló mellett az egyéni fejlesztési tervek vezetése kötelező.
- Projekttervek, szervezési feladatok, élményszerzések, szülősegítők és egyéb egyeztetések dokumentuma.
- A gyermekek egyéni orvosi, egészségügyi dokumentációja. Pályázatok által előírt egyéb dokumentumok vezetése.

12.2. A gyermekek fejlettségi állapotának mérése

Óvodánk nevelőtestülete által összeállított személyiség naplóban évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítik az óvónők. Mellékletként csatolni kell a rajzfejlettséghez szükséges emberrajzot, családrajzot. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni. Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba, két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést. A kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni az óvodapedagógusoknak. A tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése január 31-ig készül el, hogy iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen. Ugyanezen időpontokhoz kötött a DIFER mérés minden 3-7 éves halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermeknél.

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása

A gyermekek személyiségfejlődéséről képességfelmérő módszerrel szerzünk információt, melyet személyiségnaplóban vagy felmérő lapon rögzítünk. Ennek alapján jelöljük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat. Az óvodába lépést követő 2 hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. Ez, az első mérés melyet új gyermekek esetében érkezésétől számított két hónap elteltével készítik el az óvónők. A következő mérések ideje függ a gyermekek korától: 3-5 éveseket április 30-ig mérjük másodszorra az erre rendszeresített mérőlapon, míg a 6-7 éves gyermekeket január 31.-ig mérjük, mely alapot képez a beiskolázáshoz, a nevelési tanácsadóba egyéb szakértői bizottságokhoz benyújtandó óvónői szakvélemény elkészítéséhez. További egyéb mérési módszerek, eszközök használata a pedagógiai szabadság tekintetében nem igényel egyeztetést, de abban az esetben, ha a nevelőtestület kiegészíteni, változtatni szeretne, akkor a nevelőtestület nyílt szavazással dönt az egységesítés mellett. A többségi döntés valamennyi óvodapedagógusra érvényes. Az óvodapedagógus indirekt módon tevékenységekben, felajánlott szituációkban segíti a gyermek fejlődését egyéni ill. mikrocsoportos (szociocsoportos) formában.(amikor a gyermek vagy még nem, vagy már nem játszik, nem elmélyült tevékenységben, ill. délutáni pihenőidő alatt a gyermek alvási szükségleteihez igazodva).

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről egyéni fejlesztési naplót vezet a gyógypedagógust, a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek esetében a fejlesztőpedagógus, ill. a személyiségnaplóban rögzítjük a megfigyelteket, a mérési eredményeket.

13. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések

A gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék. Eszköz tekintetében mindenkor elsődleges a sokféle, tartós, kész, félkész, manipulációs és egyéb használatú játékeszközök biztosítása a nagyfokú elhasználódás miatt a folyamatos pótlás biztosított. A foglalkoztatáshoz szükséges eszközök körét a kész, félkész és az óvónők által készített alkotják, melyek mennyisége és minősége megfelelő. Az óvodai verses, mesés könyvek megfelelő számban állnak rendelkezésre, míg az ismeretterjesztő, tudományos, ill. szakkönyvek számát folyamatosan bővítjük lehetőségeink szerint.

